

Vad förändras i planläggningen och tillstånden för byggande?

29.11.2023 klo 9–15

Ryhti-förändringsstöd

Miljöministeriet, Finlands miljöcentral och DigiFinland Oy

RYHTI Rakennetun
ympäristön
tieto

Vad är Ryhti och vad förändras?

29.11.2023, Vad förändras i planläggningen och tillståndsförfarandet

Jemina Suikki miljöministeriet

RYHTI Rakennetun
ympäristön
tieto

Digivision för den byggda miljön

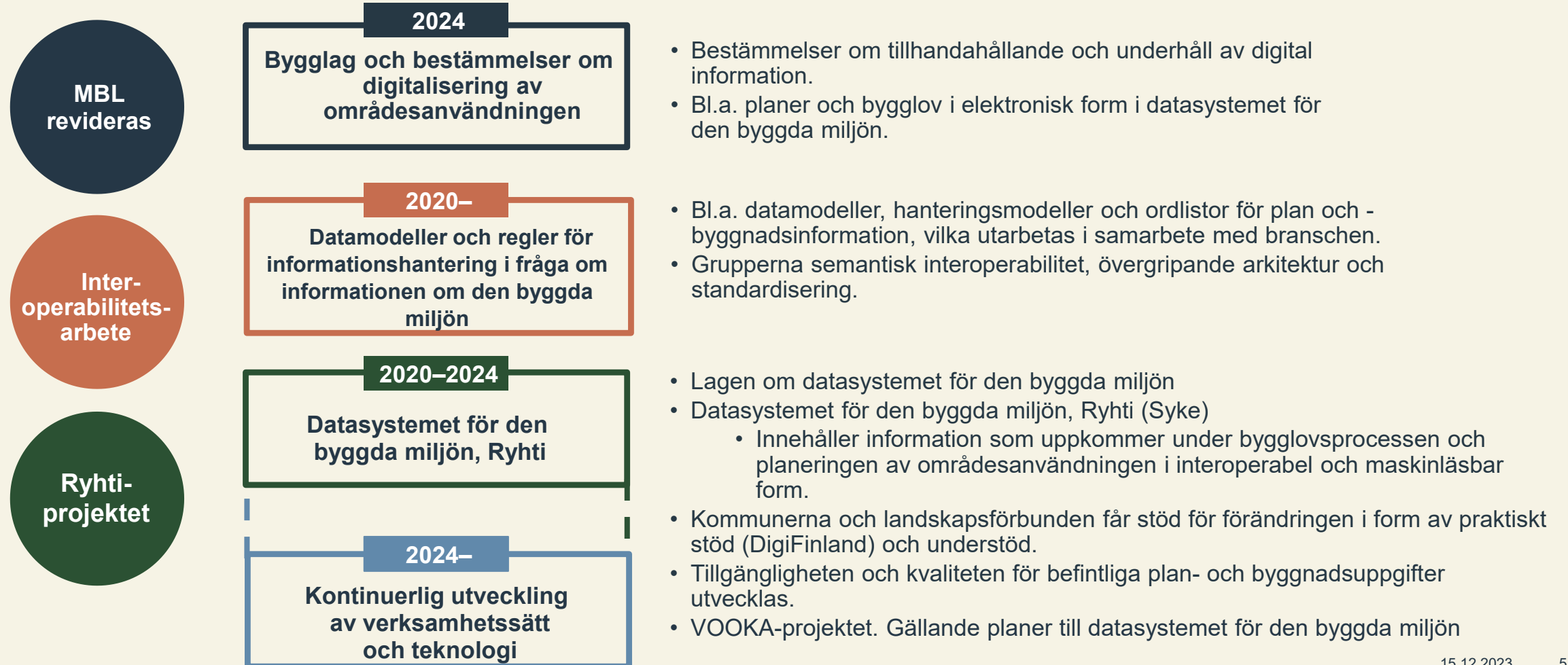
År 2030 har Finland en livsmiljö som bygger på världens bästa kunskap, som skapar välfärd och är hållbar

Vad förändras i informationshanteringen för den byggda miljön?

- Digitaliseringen förändrar vårt sätt att utnyttja information.
- I hanteringen av information om den byggda miljön pågår en omställning där uppgifterna om områdesanvändningen och byggandet görs lättare tillgängliga och omvandlas till ett enhetligt format.
- En ny verksamhetsmodell uppstår genom
  1. gemensamt överenskomna informationsstrukturer
  2. lagstiftning
  3. nya definitioner tas i bruk av olika aktörer, processerna förnyas
  4. uppgifterna finns tillgängliga på ett ställe
- Informationens nya gemensamma hem är *datasystemet för den byggda miljön, Ryhti*

Delar av den digitala omställningen för den byggda miljön

Digitaliseringen av den byggda miljön behöver bättre basuppgifter

Ett nytt, mer enhetligt sätt att hantera och utnyttja information om den byggda miljön är nödvändigt.

För närvarande

- Den byggda miljön omfattar information som är viktig för samhället och som fastighetsägare, invånare, företagslivet, forskare och beslutsfattare behöver.
- För närvarande finns uppgifterna om den byggda miljön utspridda till flera system på olika håll i Finland.
- Det är svårt att använda uppgifterna, eftersom de sparas i olika former, det finns brister i dem, och systemen är inte alltid interoperabla.
- EU:s krav på uppgifternas offentlighet gör uppgifterna mer öppet tillgängliga. Å andra sidan innehåller uppgifterna om den byggda miljön också information som är kritisk med tanke på säkerheten och vars behandling måste förenhetligas för att öka säkerheten.

I fortsättningen

- Gemensamma verksamhetssätt och klassificeringar förbättrar datasäkerheten.
- Aktuell och interoperabel information gör arbetet smidigare och förbättrar myndighetssamarbetet.
- Överlappande insamling av uppgifter till staten minskar betydligt och uppgifterna hålls uppdaterade.
- Det blir lättare att få information om cirka **100** myndighetsprocesser. Högklassig information bidrar till utvecklingen av dataekonomin, offentliga tjänster och många typer av företagsverksamhet.
- Riksomfattande investering i digitaliseringen av uppgifter om den byggda miljön återbetalar sig flerdubbelt.

Vad är datasystemet för den byggda miljön?

- **Ett nytt riksomfattande datasystem som upprätthålls av Finlands miljöcentral (SYKE) och som öppnas stegvis för användarna år 2024.**
- Uppgifterna överförs till det riksomfattande systemet i en gemensamt fastställd maskinläsbar form.
- Finlands miljöcentral redigerar inte uppgifterna. Kommunen ansvarar för att plan- och tillståndsuppgifterna är tillförlitliga.
- Kommunen kan även i fortsättningen behålla uppgifterna i sina egna system och dela dem till exempel via sina egna gränssnitt.
- Informationen i andra system kan användas genom att ladda ner eller via gränssnittet.

Vilka uppgifter innehåller datasystemet för den byggda miljön?

- Består av två datalager, varav en är för byggnadsinformation och den andra för planering av områdesanvändningen.
- Datasystemet utvecklas kontinuerligt. Det kommer fler uppgifter och tjänster.
- Följande är tillgängliga i första fasen
  - Uppgifter om byggandet
    - bygglov
    - rivningstillstånd
    - tillstånd för miljöåtgärder
    - undantagsbeslut
  - Uppgifter om områdesanvändningen
    - detaljplaner
    - tomtindelingsplaner
    - generalplaner
    - landskapsplaner
    - byggförbud och -begränsningar, åtgärdsbegränsningar
    - områden i behov av planering

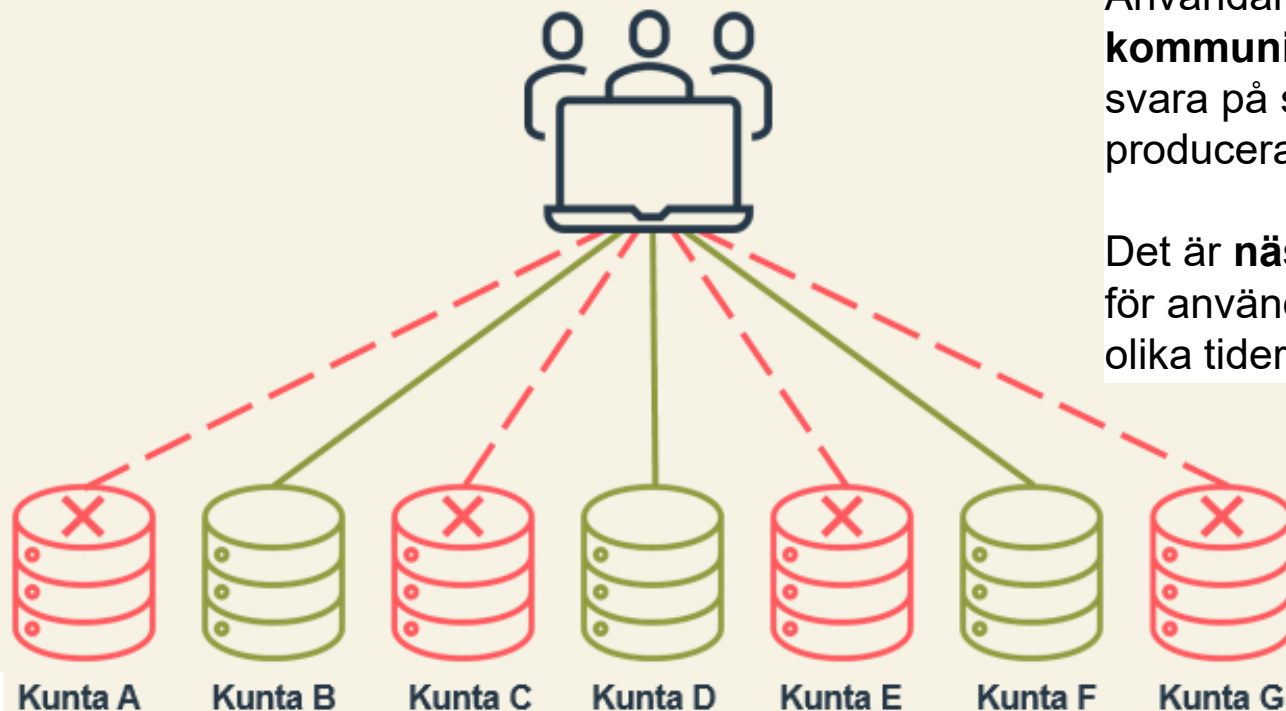
Vem drar nytta av den digitala omställningen

- Samhället och staten:
  - Myndighetssamarbetet förbättras.
  - Det riksomfattande datasystemet återbetalar sig.
  - Informationens digitala säkerhet hanteras bättre.
  - Helhetsbild av samhällsstrukturen.
  - Mer detaljerad information för räddningsverket.
- Kommunernas anställda inom planläggning och byggnadstillsyn:
  - Den manuella behandlingen av information minskar, uppgifter kan samlas in snabbare.
  - Informationen lämnas till statliga myndigheter endast en gång.
- Kommuninvånarna får allt lättare information om planläggningen och deltagandet underlättas.
- De tjänster som erbjuds (till exempel försäkringar, fastighetsköp) grundar sig på aktuell och tillförlitlig information.
- Företag kan utveckla sin affärsverksamhet.
- Fastighets- och byggbranschens verksamhet utvecklas tack vare standardisering.
- Forskare får lättare material för statistikföring och prognoser.
- Byggnadernas säkerhet förbättras. Eventuella riskkonstruktioner kan spåras senare.
- Koldioxidavtrycket från samhällsplaneringen och byggandet kan bedömas och följas upp noggrannare.

Medför förändringen olägenheter?

- Ibruktagandet av det nya verksamhets sättet och systemen medför extra arbete i kommunerna.
  - Förändringsstöd till kommunerna
  - Olika kommuners situation och stödbehov kartläggs
- Förlust av eventuella avgifter som uppbärs för utlämnande av information i kommunerna.
  - Den nuvarande faktureringen av kommunernas plan- och byggnadsuppgifter är marginell (högst 30 000 €/år per kommun)
- Tillgången till vissa uppgifter måste begränsas.
  - Det centraliserade systemets dataskydd och -säkerhet är starkare. Underlättar särskilt situationen i små kommuner.

Det räcker inte med enbart gränssnitt från kommunsystemen – så skulle det gå om vi bara utnyttjade dem utan ett nationellt datasystem

Kommunen:

Kunta A

Kunta B

Kunta C

Kunta D

Kunta E

Kunta F

Kunta G

Cirka 300 kommungränssnitt

Användarna, dvs. till exempel **myndigheter, företag, kommuninvånare** och **forskare** gör sökningar. För att svara på sökningarna behövs information som produceras av flera kommuner samtidigt.

Det är **nästan omöjligt** att sammanställa tillförlitliga svar för användarna om kommunernas gränssnitt svarar vid olika tider eller inte svarar alls.

Problem orsakas av

- Servrar som är nere
- Ändrade gränssnittsadresser
- Brutna fillänkar
- Fördröjning vid överföring av stora datamängder

Hur den digitala transformationen fortskridet

2020–2024

Datasystemet definieras
och byggs upp

2025–2029

Datasystemet införs,
övergångsperiod

2030

Etablering och
fortsatt utveckling

Finland har år 2030 en
välfärdsskapande och
hållbar livsmiljö som
bygger på världens bästa
kunskap.

Ryhti-systemets situation och samtestning

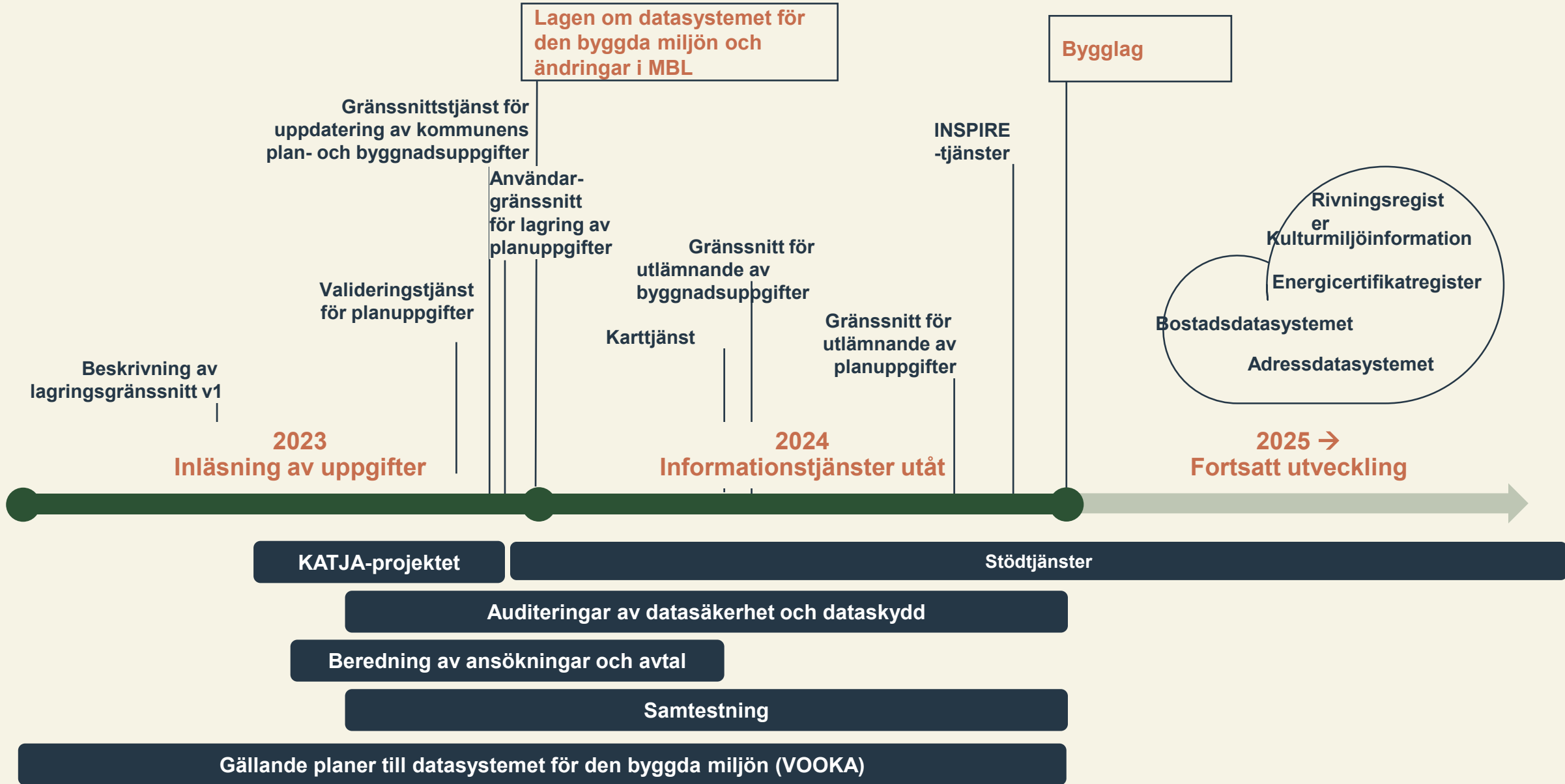
Päivi Malmi och Henrik Saari, Syke
29.11.2023, Vad förändras-dagen

RYHTI Rakennetun
ympäristön
tieto

Informationssystemet betjänar flera olika parter

Tidtabell för datasystemet

Läget för datamodeller och tillhörande förordningar

- Förordningarna om områdesanvändning var [på remiss](#) fram till 30.11.2023.
- Remissbehandlingen för planuppgiftsmodellen och dess kodsysteem som en Ta ställning-enkät ägde rum 1.11 –29.11.2023
- För byggandets del är tidtabellen för förordningarna öppen.
- Förordningen om permanenta identifieringskoder var på remiss fram till 3.12.2023
- Temagruppen för semantisk interoperabilitet behandlar datamodellerna i december, varefter de behandlas vid MM och godkänns efter att förordningarna trätt i kraft.

Uppgifter om planerna som lämnas in till datasystemet

Obligatorisk strukturerad information enligt datamodellen

Annat obligatoriskt material, t.ex. PDF

Annat frivilligt material

Inledningsfasen

Beredningsfasen

Förslagsfasen

Godkännande

Ändringssökande och ikraftträdande

Information om anhängiggörande och avgränsning av planeringsområdet

Beslut om anhängiggörande (PDF)

Plan för deltagande och bedömning (PDF)

Uppdatering av livscykelstatus

Beslut/information om framläggande

Plan för deltagande och bedömning (PDF)

Planutkast med alternativ och annat beredningsmaterial

Planförslag och uppdatering av livscykelstatus

Beslut om framläggande

GeoTIFF för planförslaget

Övrigt förslagsmaterial

Godkänd plan och uppdatering av livscykelstatus

Planbeskrivning (PDF)

Beslut om godkännande av planen

GeoTIFF för planförslaget

Lagakraftvunnen plan och uppdatering av livscykelstatus

Information om ändringssökande

Information om ikraftträdandet av planen och uppdatering av livscykelstatus

GeoTIFF för lagakraftvunnen plan

Strukturerad information
enligt datamodellen

Annat material, t.ex. PDF

Uppgifter som åtminstone ska skickas om byggnader till Ryhti-systemet

Permanent
byggnadsbeteckning hämtas

Beslutet och
bilagsuppgifterna i
strukturerad form enligt
datamodellen

Beslut (PDF)

Tillståndsbilder (PDF och/eller IFC)

Uppgifter om byggnmälan
eller inledande möte enligt
datamodellen

Uppgifter om grundsyn och
lägessyn. I enlighet med
datamodellen och i
anslutning till varje syn.

Uppgifter om partiell slutsyn
och slutsyn enligt
datamodellen

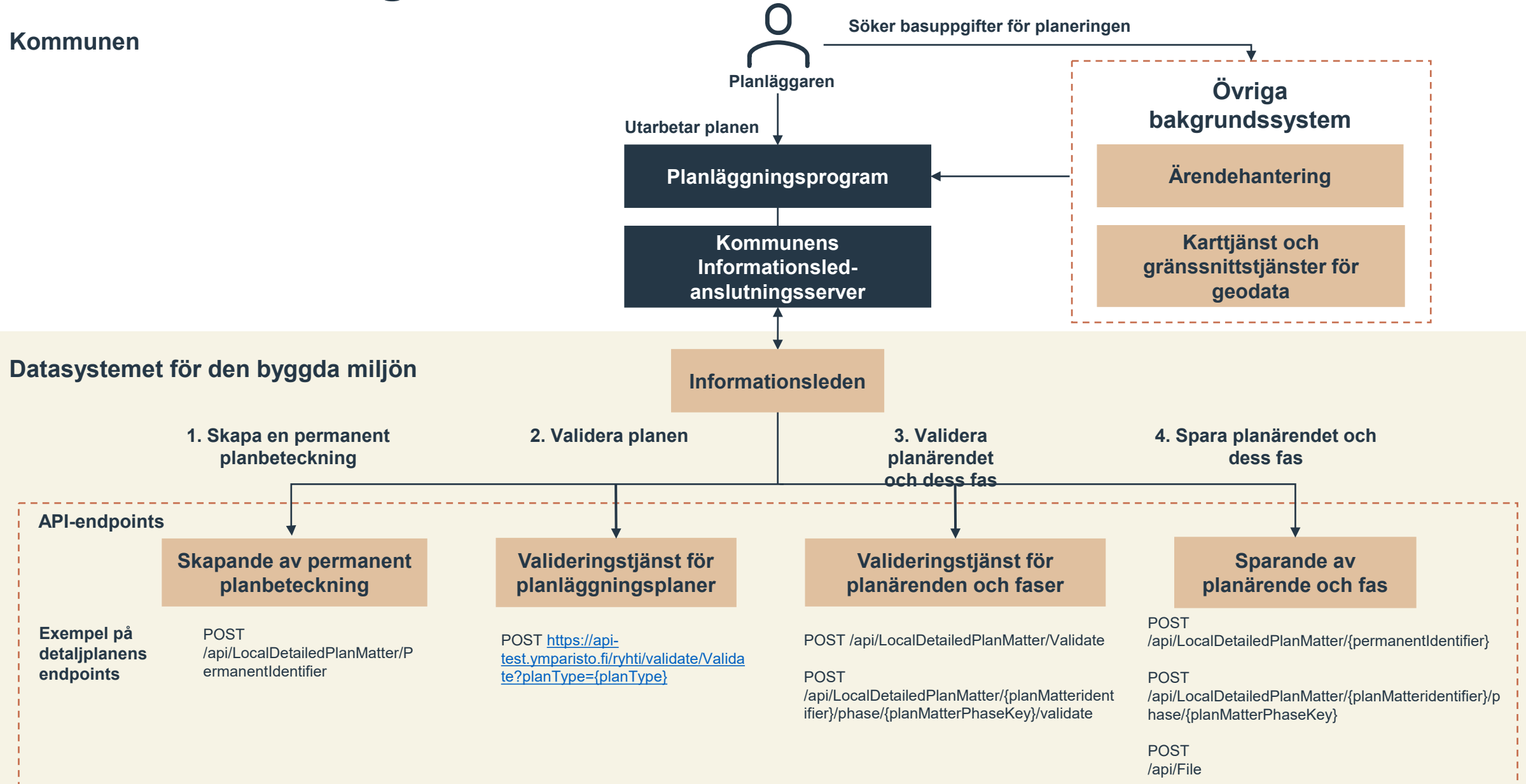
IFC-utfallsmodell

Specialplaner (PDF)

Eventuella förändrade
tillståndsbilder eller
s.k. utfallsuppgifter (PDF)

Kommunen som användare av Ryhti-gränssnitt

Kommunen

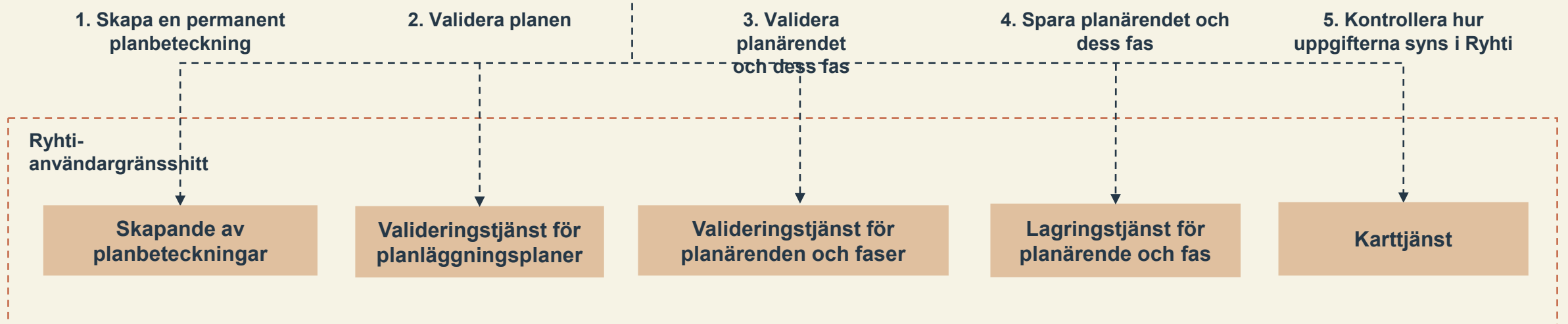

Kommunen som användare av Ryhti- användargränssnitt

Kommunen

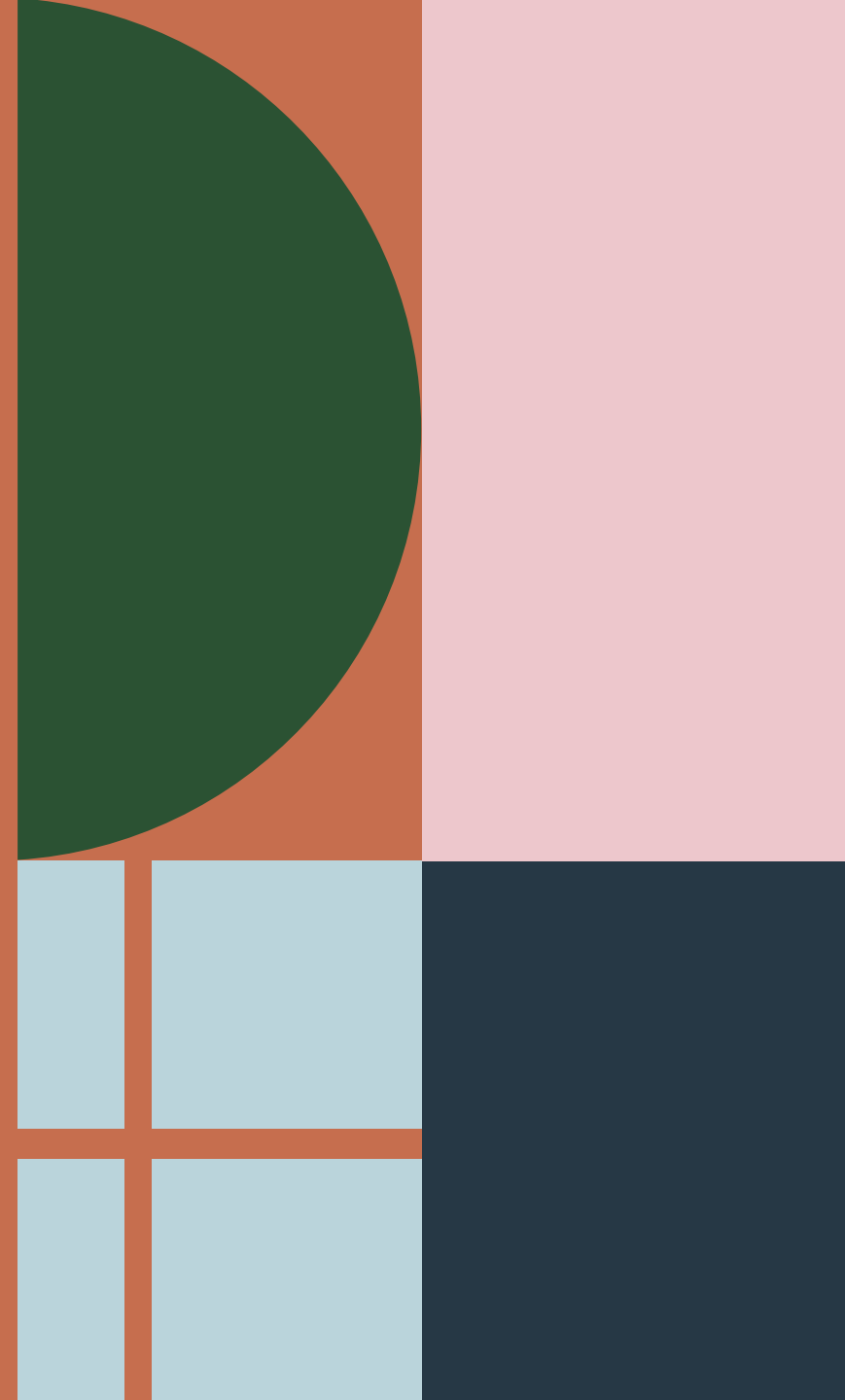
Datasystemet för den byggda miljön

Riktlinjer om att lagra och använda information

- För att lagra och hämta uppgifter verkställs gränssnitt enligt OpenAPI-specifikationen.
  - Gränssnittsbeskrivningarna är i **JSON**-format i enlighet med specifikationen.
  - Gränssnittets datainnehåll är **JSON/GeoJSON**.
- Kommun-, landskaps- och myndighetsintegrationer genomförs via Suomi.fi-informationsleden.
  - Kommuner och landskap får kommunspecifika rättigheter till gränssnitten.
  - Identifiering av enskilda användare sker från kommunens och landskapets sida.

Befintliga uppgifter in i systemet

Befintliga bygguppgifter från MDB

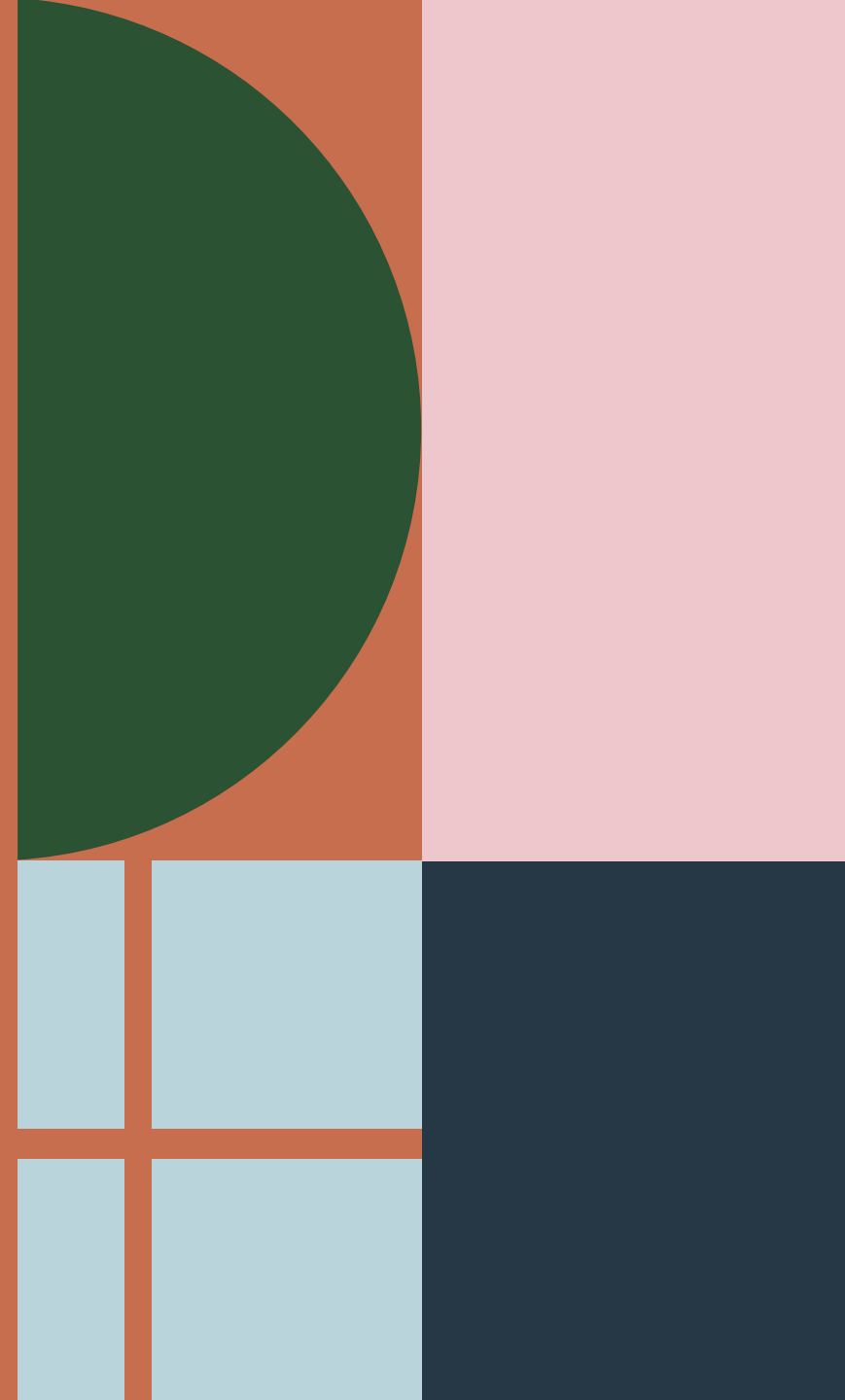
- Till datasystemet för den byggda miljön kommer uppgifter om byggprojekt från det befolkningsdatasystem (BDS) som MDB upprätthåller.
- Datasystemet för den byggda miljön skickar en del av uppgifterna om byggprojekt vidare till BDS.
  - Kommunerna behöver inte lämna in uppgifterna till två ställen.

Gällande planer till datasystemet för den byggda miljön (VOOKA)

- Syftet är att exportera plangränserna för gällande detalj- och generalplaner i ett nationellt datamodellformat till datasystemet för den byggda miljön.
- Slutresultatet är en omfattande registerkarta i vektorformat över planerna.
  - En unik identifieringskod i samband med en enskild plan, övriga identifierande uppgifter och planavgränsning samt en länk till plankartan och planbestämmelserna.
- Pilotförsöket har genomförts i Södra Savolax, pågår i Norra Savolax.
  - En anvisning ska göras till kommunerna som hjälper dem att producera material enligt HVD-förordningen om värdefulla datasets.

Användning av informationen

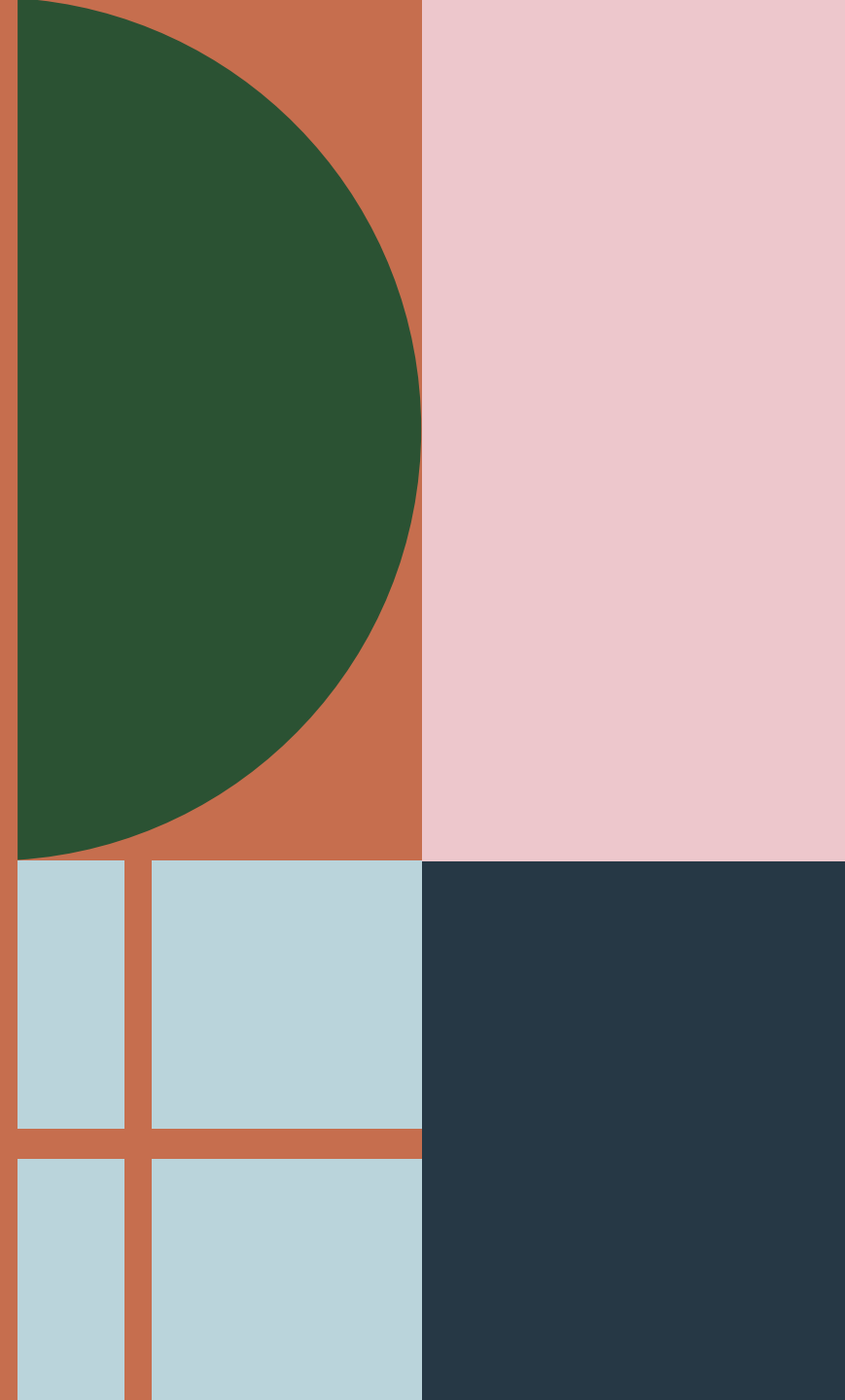
Tjänster för utlämnande av uppgifter 1/2

- Alternativ för utlämnande av uppgifter:
  - Ryhti-karttjänst
  - Ändringsdatatjänst och inledande laddning
  - Förfrågningsgränssnitt för ett enskilt objekt
  - Geodatagränssnitt (OGC API Features)
  - Även komprimerade rastergränssnitt för planerna (OGC API Tiles)
- Produkter som grupperats på basis av informationsrättigheter i gränssnitten

Tjänster för utlämnande av uppgifter 2/2

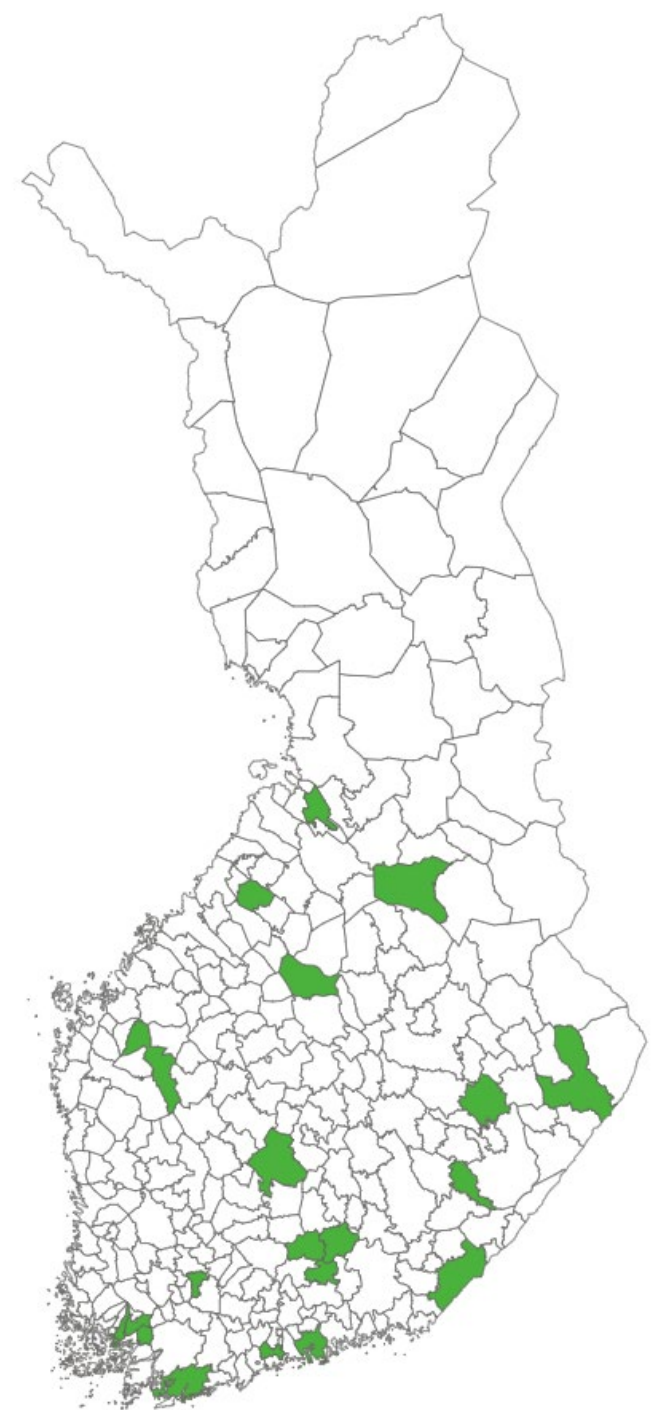
- Öppen, offentlig, hemlig, säkerhetsklassificerad information och personuppgifter – användning enligt lagstadgade rättigheter
  - Användning av annan än öppen information förutsätter datatillstånd.
  - Användning av öppna gränssnitt på internet (ingen informationsled) kräver API-nyckel som användaren kan söka själv.
- Datatillstånden innehåller villkor om behandling av sekretessbelagda uppgifter samt villkor som gäller uppgifternas skydd och datasäkerhet.
- Om den vill kan kommunen i sina egna tjänster använda Ryhtis gränssnitt för utlämnande av uppgifter, där informationen har gjorts mer allmän.

Samtestning

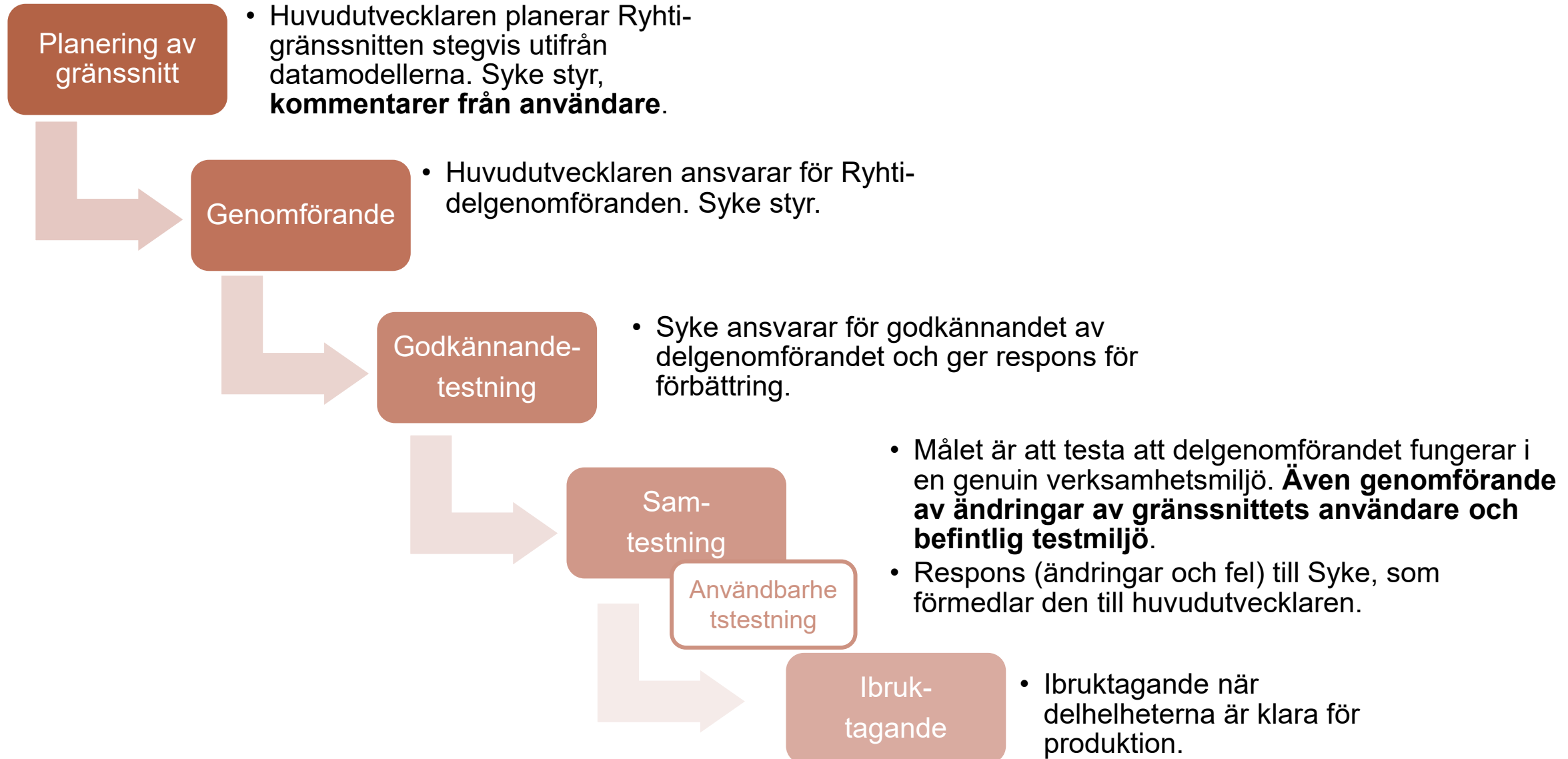
Samtestning sätts igång

- Omfattar 20 kommuner och tre landskapsförbund.
  - 11 kommunprojekt och ett landskapsförbundsprojekt.
  - Tio av projekten har att göra med planläggningens informationshantering, två med byggnadsuppgifter.
- Det inledande evenemanget för projekten ordnades 1.12.2023
- Först utför kommunerna utvecklingsarbete. Mer omfattande testning 2024. Projektarbetet fortsätter fram till vårvintern 2025.

Vad eftersträvas?

- Målet är att sätta igång utvecklingen av olika system, samla in observationer och respons samt testa systemens inbördes funktion.
- Beakta kommunernas praxis för områdesanvändning och bygglov som en del av utvecklingen.
- Säkerställa att systemen är interoperabla i praktiken
- Säkerställa att systemen fungerar smidigt som en del av processerna för den byggda miljön
- Säkerställa att systemen är användbara
- Säkerställa att gränssnitten och datamodellerna fungerar i praktiken

Lagstiftning och författningsarbete

Specialsakkunnig Jaakko Rastas 29.11.2023

RYHTI Rakennetun
ympäristön
tieto

Bygglag

- Det finns inget nytt att berätta om bygglagen eller dess förordningar.
- Beredningen av de förordningar som hänför sig till bygglagen fortsätter som tjänsteuppdrag vid miljöministeriet.

Lag om områdesanvändning

- Totalreformen av lagen om områdesanvändning har börjat.
- Det första mötet för intressentgrupper om lagen om områdesanvändning var 4.12.2023
  - Evenemanget ordnades via Teams och var öppet för alla
- Beredningen av lagen om samhällsutveckling och lagen om samhällsbyggande inleds i slutet av 2023
  - Helheten omfattar bestämmelserna i markanvändnings- och bygglagen om kommunernas markpolitik, tomtindelning, gator och andra allmänna områden, ersättning för kommunernas kostnader för samhällsbyggande, överlåtelse och inlösning av mark, dagvatten, ersättning till följd av genomförandet av generalplaner och detaljplaner samt utvecklingsområden.

Lag om datasystemet för den byggda miljön

- Ändringslagen för RYTJ-lagen som gäller Ryhti-systemet bereds som tjänsteuppdrag vid miljöministeriet
- I ändringslagen undanröjs hinder för informationsgången mellan statliga myndigheter och görs tekniska korrigeringar i RYTJ-lagen.
- Man strävar efter att lämna en regeringsproposition på remiss i månadsskiftet januari-februari (tidtabellen kan ändras). Remisstiden är 6 veckor.

Kompetenslagen

- Dvs. lagen om påvisande av kompetensen hos personer som utför projekterings- eller arbetsledningsuppgifter inom byggande
- Kompetenslagen träder i kraft 1.1.2025 och i lagen föreskrivs om förfaranden genom vilka den kompetens som krävs för planerings- och arbetsledningsuppgifter inom byggande bevisas.
- Beredningen av förordningen i anslutning till lagen inleds i januari och våren 2024 ordnas en begäran om utlåtande i anslutning till förordningen.

Inställningar

- För närvarande är utkast till miljöministeriets förordningar om planbestämmelser som utarbetats i en interoperabel datamodellform (KATJA-projektet) och presentationssätt för planobjekt samt permanenta unika identifieringskoder för områdesanvändning på remissbehandling.
- Remisstiden för KATJA-projektet gick ut 30.11.2023. Remisstiden för identifieringskoder fortsätter fram till 13.12.2023.
- Förordningarna träder i kraft i januari 2024.
- Beredningen av miljöministeriets förordning enligt 5 § i RYTJ-lagen inleds våren 2024 och vi informerar mer om förordningen i början av 2024.

Ryhti-systemets krav och lösningar

Konsta Kuorikoski DigiFinland Oy
Mikä muuttuu -dag 29.11.2023

RYHTI Rakennetun
ympäristön
tieto

Inledning

- Det nya informationssystemet för den byggda miljön tas i bruk stegvis från och med 2024. Det nya systemet och den bakomliggande lagstiftningen medför nya skyldigheter som kommunernas och landskapsförbundens system måste kunna svara på.
- I denna granskning lyfter vi fram de lagstadgade kraven på kommunens digitala informationshantering och system. Dessutom lyfter vi fram några nya användningsmöjligheter
- Granskningen fokuserar endast på sådana ändringar som hänför sig till ibruktagandet av informationssystemet för den byggda miljön eller nationellt interoperabla material. Andra eventuella ändringar (t.ex. ibruktagandet av Suomi.fi-informationsleden) lämnas utanför granskningen
- Du kan hitta fullständig förklaring på hemsidan ryhti.syke.fi

Krav → granskning av lösningar

Krav

Minimilösning

Mållösning

- I granskningen medför ibrukttagandet av det nya systemet och processerna krav och möjligheter
- Bakom **kraven** finns en lagstadgad skyldighet, t.ex. att kunna ta emot datamodeller av byggnader tillsammans med bygglov eller att utarbeta en plan i datamodellform.
- **Minimilösning:**
  - Fundera på lösningar på hur det nya kravet kan mötas så enkelt eller med en så liten insats som möjligt (anskaffning av program och utbildning)
- **Mållösning:**
  - Diskutera hur de lösningar som uppnåtts i minimilösningen kan utvecklas så att de blir snabbare, enklare, mer kostnadseffektiva och av högre kvalitet. Dessutom kan man granska sådana nya användningsfall eller system som inte kunde granskas eller användas tidigare.

Tillstånd för byggande, lagstadgade

KRAV	MINIMILÖSNING	MÅLLÖSNING
Behandling och lagring av tillståndsuppgifter i kompatibelt datamodellformat	Kommunregistrets kärnuppgifter är i interoperabel form	Behandling av uppgifterna i en helhet i ett system eller med så liten manuell överföring som möjligt
Mottagande av byggnadens datamodell (IFC planerings- och utfallsmodell), övriga maskinläsbara filformat (ByggL 60 §)	Möjlighet att ta emot stora filer, t.ex. huvudritningar, modell för plandata för byggnaden, andra maskinläsbara filformat (överföringstjänst, minnessticka, Excel, PDF, IFC)	Digitalt system där datamodellen och andra bilagor kan sparas direkt (t.ex. interoperabelt tillståndssystem, kommunens egen filserver)
Lämnande av uppgifter till Ryhti-systemet (ByggL 72–73 §)	Direkt gränssnittsförbindelse med hjälp av Suomi.fi-informationsleden; Dataöverföringsgränssnitt från kommunregistret, tillståndssystemet eller ärendehanteringsprogrammet	
Redigera uppgifter i Ryhti-systemet	Redigeringsgränssnitt	Uppdatering av uppgifter via programgränssnittet direkt från kommunregisterprogrammet eller tillståndssystemet

Undantagslov, lagstadgade

KRAV	MINIMILÖSNING	MÅLLÖSNING
Behandling och lagring av tillståndsinformation i ett kompatibelt datamodellformat	Manuell lagring av information från kundens tillhandahållna format till det använda ärendehanteringssystemet	Ett system som innehåller kundens vy är i bruk, där kommunens myndighet och andra beslutsfattare kan hantera ärendet tillsammans i systemet under beslutsprocessen.
Lagring av tillståndsinformation i datamodellformat	Lagring av information i digitalt och kompatibelt datamodellformat oavsett kundens tillhandahållna format (t.ex. ärendehanteringssystem, kommunregister, tillståndssystem, kalkylblad)	
Leverans av beslutsinformation till Ryhti-systemet (ByggL § 72-73)	Leverans av information via programgränssnittet från kommunsystemet	

Kommunplanläggning, lagstadgade

KRAV	MINIMILÖSNING	MÅLLÖSNING
Utarbetande av planer i datamodellform	Med programmet kan planbestämmelserna fogas till planobjektens attribut	Med ett program kan man utarbeta och spara ett plan som utgår från plandatabasen utan separat överföring till ett annat program, plandatabasen lagras på kommunens egen server eller på köptjänstens server
Lagring av formulär i datamodellformat	Programvaran lagrar eller omvandlar planen till datamodellformat, planen förvaras på kommunens egen server eller via en köpt tjänst	
Spara formeln i GeoTIFF-format	Med programmet kan man producera en bild av en plankarta i GeoTIFF-format	
Inlämnande av planer till Ryhti-systemet (RYTJ-lagen § 5)	En plan i datamodellform levereras via inmatningsgränssnittet	Formeln i datamodellform skickas direkt från databasen till Ryhti-systemet (t.ex. geodataprogram, annan databasapplikation)
Inlämnande av planbesvär i Ryhti-systemet (lagen om RYTJ § 5)	Bilagor till planen och andra dokument skickas via inmatningsgränssnittet, de metadata som krävs kompletteras med en separat blankett	Bilagorna till planen skickas direkt från en lämplig databas (t.ex. geodataprogram, ärendehanteringsprogram, annan databasapplikation)

Tomtindelningar, lagstadgade

KRAV	MINIMILÖSNING	MÅLLÖSNING
Utarbetande av tomtindelningar i datamodellform (endast bindande separat tomtindelning)	Programmet gör det möjligt att lägga till attribut för objekten	Upprättandet görs med program som lämpar sig direkt för datamodellform (t.ex. geodataprogram)
Lagring av tomtindelningar i datamodellform	Lagringen kan genomföras genom att omvandla objektens attribut till en lämplig databas	Lagringen görs direkt i databasen, antingen i programvarans interna eller separat.
Inlämnande av tomtindelningar till Ryhti-systemet (RYTJ-lagen § 5)	Leverans med programvarugränssnitt från lämplig programvara (t.ex. geodataprogram, annan databasapplikation)	

Resultat från kommunernas digitaliseringskartläggning

Jarmo Pulkkinen, DigiFinland

RYHTI Rakennetun
ympäristön
tieto

Riksomfattande resultat från kommunernas digitaliseringskartläggningar inom kommunernas tekniska verksamhetsområde

Information från 288
kommuner

Jarmo Pulkkinen

Sakkunnig, doktorand (GRM)

Förändringsstödet för Ryhti-projektet

DigiFinland Oy

jarmo.pulkkinen@digifinland.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

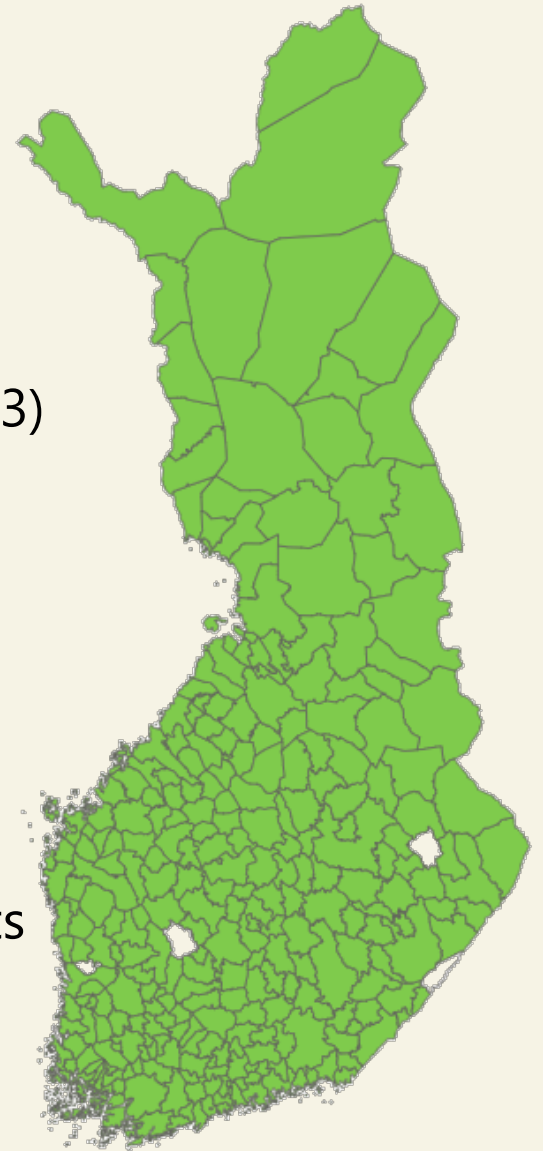
DigiFinland

Material

Vi har genomfört två nationella kartläggningar:

- 1) Kartläggning av kommunernas nuläge** (våren 2022-hösten 2023)
  - Svar från 287 kommuner (98 % av kommunerna i Fastlandsfinland)
  - Allmänna åtgärdsprogram har utarbetats utifrån svaren
- 2) Enkät om digital beredskap bland kommunernas anställda** (våren 2023)
  - Svar från 148 kommuner (51 %)
  - Kommunspecifika resultat kort gjordes utifrån svaren (levererats senast i augusti 2023)

*Materialiet innehåller information från
hela **288 kommuner***

Sammanfattning av kommunorganisationernas digitala beredskap

Digitaliseringsutvecklingen framskrider stadigt i kommunerna i planläggningen och tillståndsförfarandet, men i olika takt

1. Kommunerna befinner sig i olika skeden av digitaliseringsutvecklingen även inom den tekniska sektorn

- Kommunerna har i genomsnitt goda teknikinfrastrukturella förhållanden inom den tekniska sektorn (program och system som är väsentliga för branschen, digitalt material), men det finns många skillnader mellan kommunerna. Praxis och programvara varierar mycket
- I kommuner med mindre **invånarantal** finns det färre program och digitalt material som är väsentliga för branschen än i andra kommuner (mindre branschspecifika program och digitalt material i kommuner med färre än 3 000 invånare och inom planläggningen kommuner med färre än 10 000 invånare)
  - Volymen för planläggning och bygglov är ofta relativt liten
  - Utläggning på entreprenad
  - Ekonomiska resurser
  - Kompetens (personal, ledning), organisationskultur, erfarenhet
  - Lagstiftning

2. Skillnader hittades också inom den tekniska sektorn

- Tekniska infrastrukturförhållanden som möjliggör digitaliseringsberedskap för bygglov verkar vara bättre än planläggning
  - Till exempel digital arkivering är vanligare inom bygglov än inom planläggning
  - Detaljplanläggningens digitala förhållanden verkar vara bättre än generalplaneringens

Sammanställning av nyckelresultat om arbetstagarnas digitala färdigheter

Arbetstagarna inom kommunens tekniska sektorn upplever digital teknik och digitala material som **nyttiga** (mt 4,6) och **lätta** (mt 4,1). Medeltalet för nyttigheten av digitala material är hela 4,8! (på skalan 1–5)

Arbetstagarna upplever att **det stöd de får från kommunorganisationen** endast är rimligt (mt 3,3) med avseende på stöd för ibruktagande och tekniskt stöd, utbildning och en digitalpositiv atmosfär

Digitala färdigheter bland arbetstagarna inom bygglov är bättre (kommunernas mt 54 %) än planering av områdesanvändningen (kommunernas mt 48 %). Kommunens invånarantal är inte avgörande

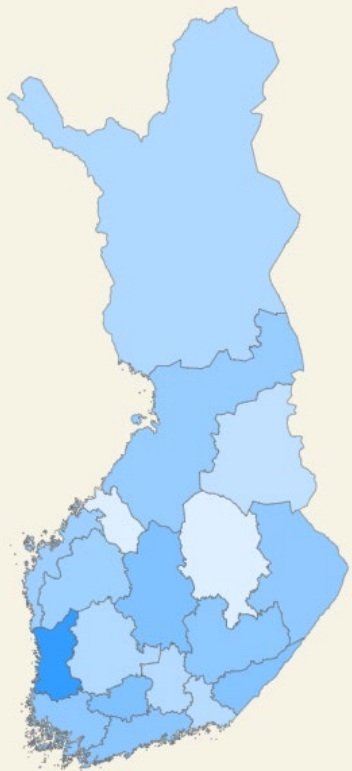

Det används endast lite **avancerad teknik** (t.ex. datamodellform, robotik, automatik, artificiell intelligens)

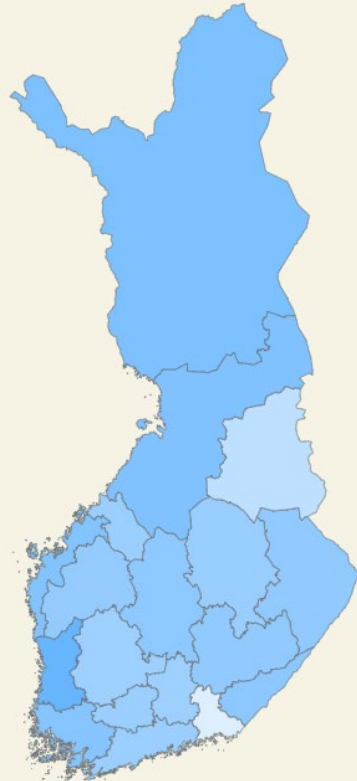
Beroende på perspektivet...

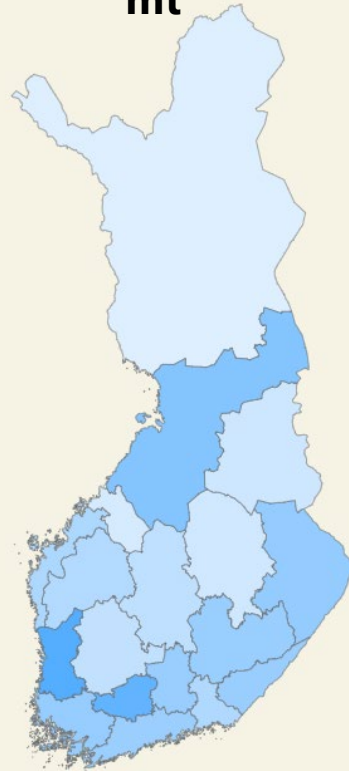
Nyttighet mt

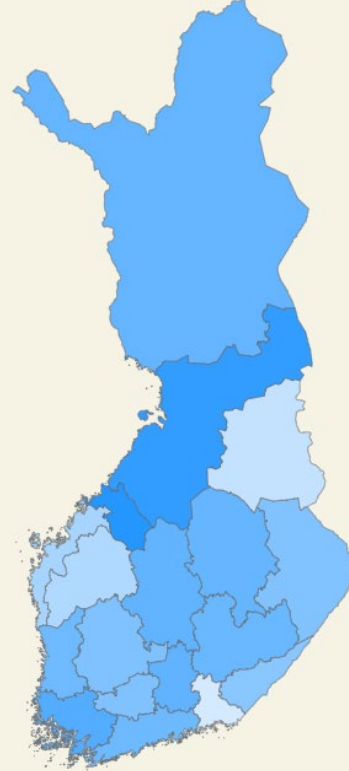
Enkelhet mt

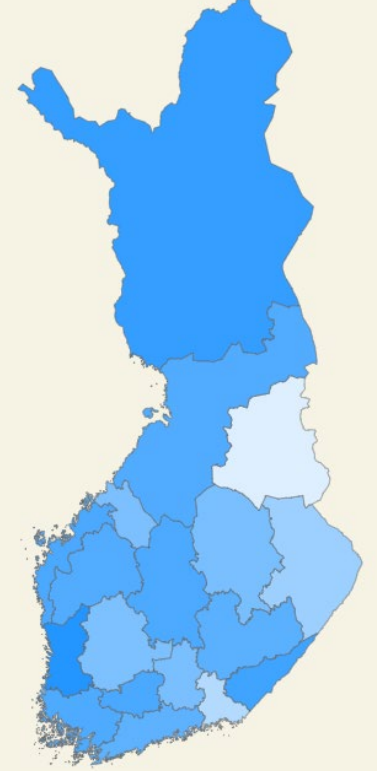
**Förväntat värde
mt**

Stöd mt

Kompetens mt

Sammanfattning och rekommendationer

1. Kommunernas **kommunöverskridande och nationella projekt som främjar digitaliseringen**, såsom KAATIO och RAVA3Pro, har tydligt ökat kommunorganisationernas och de anställdas digitala beredskap
  - Det finns skäl att fortsätta den kommunöverskridande och nationella utvecklingen. Uppmärksamhet på kommunorganisationens beredskap och stöd till de anställda, eftersom arbetstagarnas individuella beredskap är bättre än organisationens
2. **Kamratstöd och lärande** betraktas som viktigt. Detta är dock utmanande i kommuner med färre än 10 000 invånare, där 0,5–6 anställda arbetar med att planera områdesanvändningen och inom bygglov. Tidsbrist och knappa resurser är en vanlig utmaning. Utbildningsbehovet är stort i anslutning till datamodellformatet
3. **Programleverantörer** och konsulter spelar en central roll. Det finns utrymme för förbättringar i användbarheten av planläggningsprogram. Kommunerna förenas på ett centralt sätt av liknande tekniska infrastrukturförhållanden och antalet anställda (kommunstorlek). Den tekniska sektorn borde snarare ses som en "beställare"
4. **Chefernas och direktörernas** digitala kompetens framträder som något sämre än planerarnas och experternas (> till exempel mer utbildning, nätverkande och delning av god praxis)
  - Chefernas attityder och kompetens har haft ett samband med arbetstagarnas och hela organisationens digitala färdigheter och därigenom med produktiviteten och organisationernas framgång
5. **Nationella stödåtgärder** behövs särskilt av kommuner med små och medelstora invånarantal

Åtgärder för tillstånd för byggande

Satu Reisko, DigiFinland Oy
Vad förändras-dagen 29.11.2023

RYHTI Rakennetun
ympäristön
tieto

Vad förändras i fråga om tillstånden i och med Ryhti-systemet?

- Den permanenta byggnadsbeteckningen hämtas från Ryhti-systemet.
- Uppgifterna är i ett nationellt enhetligt format och överförs från kommunsystemet till det riksomfattande datasystemet via gränssnittet.
- Till ansökan om bygglov fogas byggnadsplanerna i form av plandatamodeller (BIM t.ex. IFC) eller i annan maskinläsbar form (t.ex. pdf-utskrift och tabell med tilläggsuppgifter såsom xlsx).
- Byggnadsdatamodellerna utnyttjas i tillståndsbehandlingen.
- Kommunen tar också emot handlingar enligt utfallsmodellen och under byggtiden och skickar dem till datasystemet för den byggda miljön.
- Informationsystemet och programmen uppdateras efter behov

Effekter: Arbetstagare & arbetsledning

- Arbetstagarna kan använda mer centraliserad, högklassig och heltäckande information
- Det blir lättare och snabbare att lämna information, eftersom informationen i fortsättningen skickas till ett nationellt system
- Planeringen underlättas när information också finns tillgänglig från andra kommuner
- Arbetet blir effektivare på lång sikt, även om inlärnigen av nya verksamhetssätt, programvara eller program tar tid i början
- Den datamodellbaserade planläggningen kräver noggrannare teknisk produktion av planer
- Utarbetande av planer i datamodellform innebär en betydande förändring av tanke- och verksamhetssätten

Effekter: Kommunorganisation

- Uppgifterna är säkrare i ett digitalt system än i ett pappersarkiv.
- När all information finns tillgänglig från ett centraliserat system, behöver den inte lämnas till flera myndigheter
- Kostnaderna för inhämtande av information minskar när informationen finns i ett system.
- Information som finns i ett system underlättar samarbetet mellan kommunerna och minskar behovet av att svara på informationsenkäter.
- Kommunernas gällande avtal med t.ex. programvaruföretagare eller planläggningskonsulter kräver uppdateringar.
- Kostnaderna minskar på lång sikt (?), trots att nya verksamhetssätt i början orsakar kostnader.

Effekter: Kommunala beslutsfattare

- Det är lättare för beslutsfattare att hitta mer detaljerad information.
- Datamodellbaserad information gör det möjligt att åskådliggöra det material som presenteras.
- Beslutsfattandet stöds av mer högklassig forskningsinformation.
- Interoperabel och centraliserad information hjälper till att analysera miljön på ett mångsidigare sätt och fatta längre bärande beslut.
- Myndigheternas interna processer blir effektivare, varvid kostnaderna för inhämtande av information och inlämnande av information minskar. Detta syns i beslutsfattandet.

Effekter: Kommuninvånare

- Det är lättare för fastighetsägaren att jämföra olika myndigheters uppgifter.
- Det blir lättare för medborgarna att inhämta information. Byggnadens kärnuppgifter är lättare tillgängliga för ägaren, vilket ökar öppenheten och transparensen i planeringen.
- Planeringen av reparationer under byggnadens livscykel blir lättare
- En bättre kunskapsbas om byggnaden understöder dess regelbundna service och underhåll
- Basinformation behöver inte produceras på nytt, eftersom historiken är tillgänglig.
- Räddningsarbetet blir snabbare och säkerheten förbättras.

Åtgärder om kommunen behandlar tillstånd och för ett kommunregister (geodataprogram eller annat register)

Kommunen

- Anskaffning av programuppdateringar eller nya program, reservering av resurser för reform
- Deltagande i upphandlingsutbildning
- Justering av förvaltningsstadgan, informationsstyrningsplanen och taxorna vid behov

Kommunens
byggnads-
tillsyn

- Inläring av kraven på och utnyttjandet av en byggnadsplan i datamodellform
- Inläring av nya programfunktioner eller nya program

Kommunens
datasystem

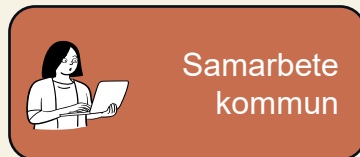
- Ändring av system där tillståndsuppgifter tas emot, behandlas och lagras
- Ibruktagande av Informationsleden

Ryhti

- Avgörande av hur data överförs till Ryhti
- Inläring av att använda Ryhti och den information som finns där

Åtgärder om kommunen köper tillståndstjänsten och upprätthållandet av kommunregistret

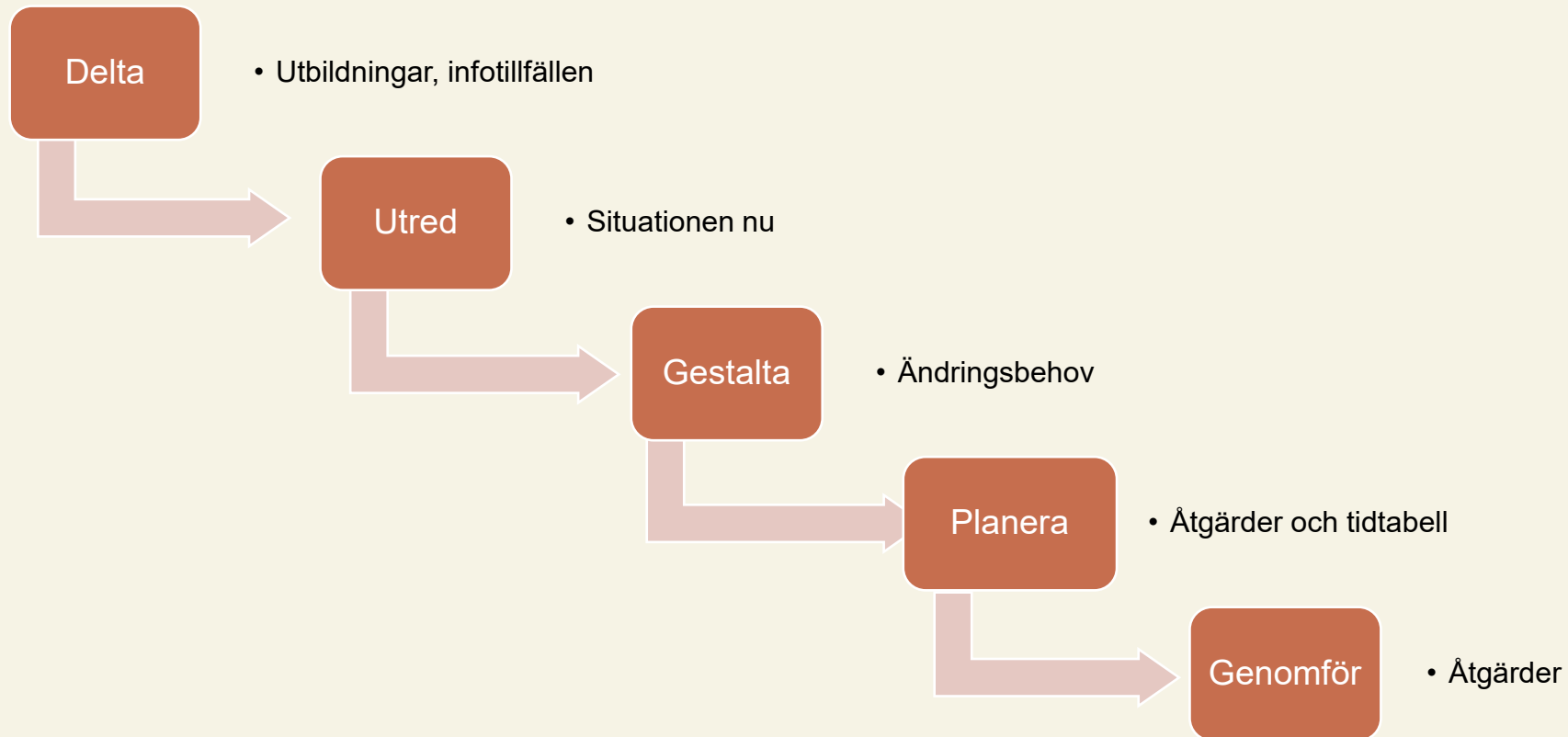

- Deltagande i upphandlingsutbildning
- Justering av förvaltningsstadgan, informationsstyrningsplanen och taxorna vid behov

- Ändring av serviceavtal

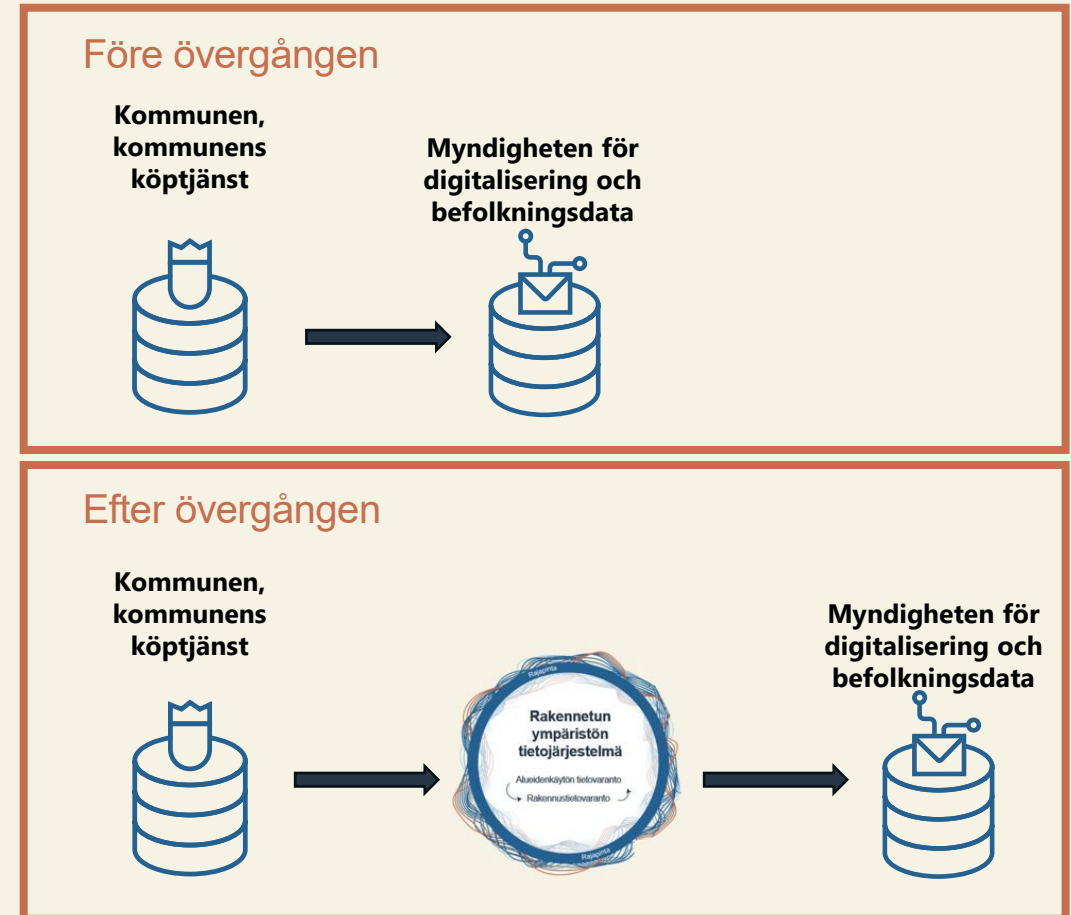
- Inläring av att använda Ryhti och den information som finns där

Sammanfattning av åtgärder

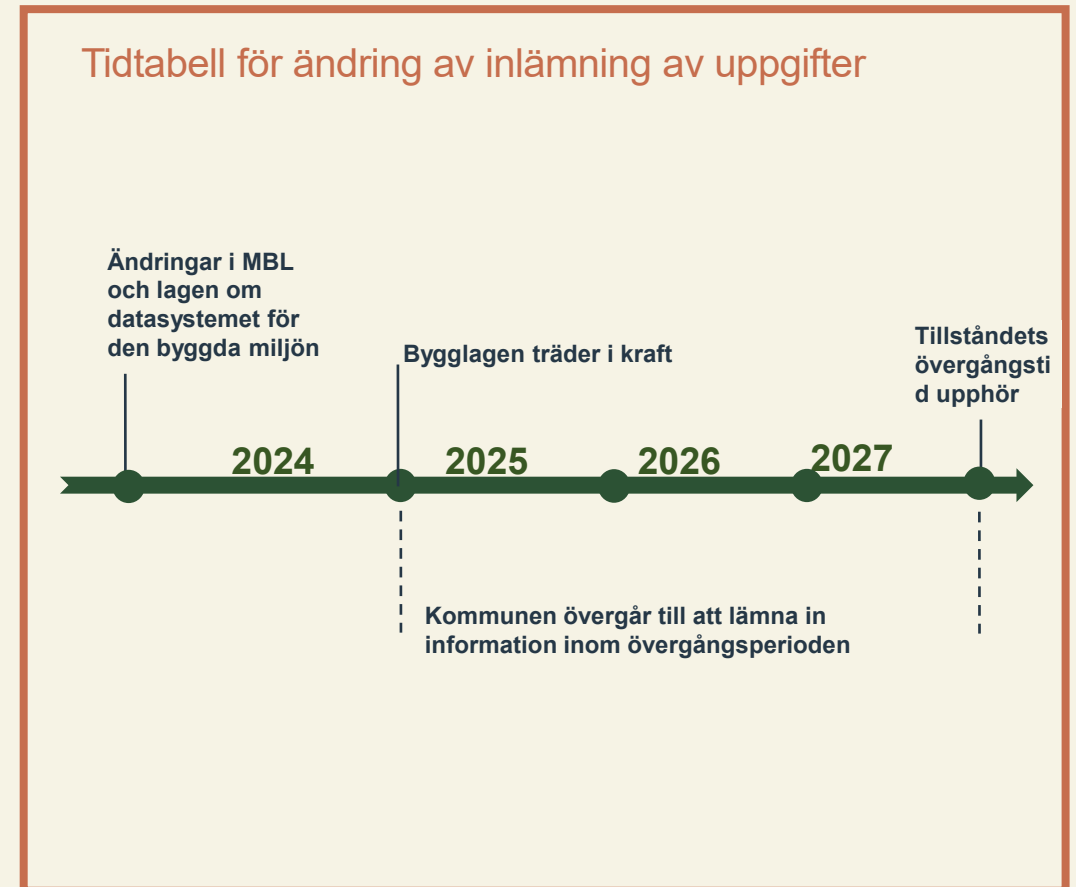
Hur sker övergången till Ryhti-datasystemet?

- Före övergången räcker det att kommunen lämnar in uppgifterna till befolkningsdatasystemet. Till Ryhti-systemet fås under övergångsperioden de uppgifter som kommunen lämnat till befolkningsdatasystemet. Kommunen **behöver inte** heller under övergångsperioden lämna in uppgifterna till två system.
- Kommunen uppfyller den lagstadgade skyldigheten att lämna uppgifter när uppgifterna lämnas in till datasystemet för den byggda miljön. Inlämnandet av uppgifter till datasystemet för den byggda miljön ersätter inlämningen till befolkningsdatasystemet.
- Ändringen har avtalats med MDB. Den nya lösningen är tillförlitlig och byggnadsuppgifterna finns även i fortsättningen tillgängliga på ett heltäckande sätt.

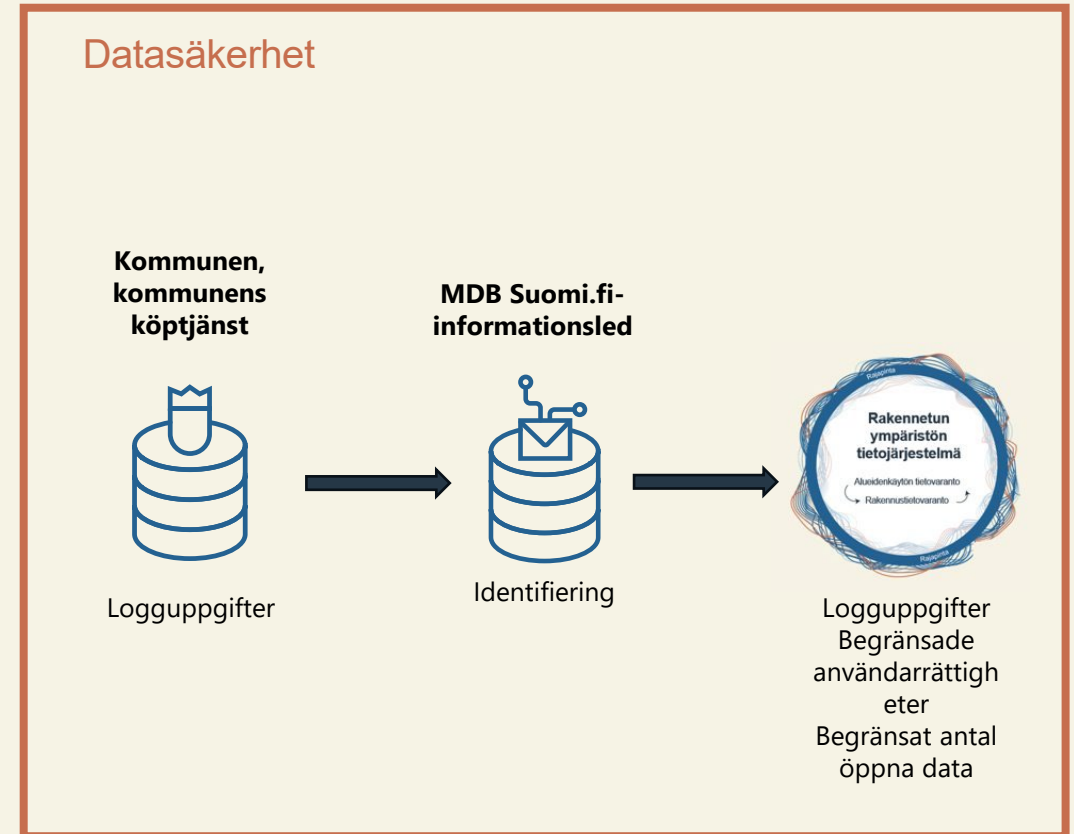
När övergår kommunen till att leverera information till Ryhti?

- Kommunerna går över till att använda datasystemet för den byggda miljön enskilt eller som kontrollerade grupper.
- Kommunen får information i god tid när övergången är redo att genomföras.
- Övergångstidpunkten avtalas med kommunen.

Hur förverkligas datasäkerheten i datasystemet?

- Utredning om digital säkerhet som beställts av MM i bestämningsfasen
- En datasäkerhetsexpert deltar i genomförandet
- Statliga myndigheter och aktiva kommuner deltar i klassificeringen av information, finslipas när datamodellerna har godkänts
- Datasystemet förverkligas så att det uppfyller kriterierna för Katakri-auditering (kriterieuppsättningen för nationell säkerhet), även kraven i de nyare kriterierna för bedömning av informationssäkerheten i den offentliga förvaltningen (Julkri-kriterierna) beaktas
- Inloggning i datasystemet förutsätter stark identifiering, användarrättigheter för fysiska personer
- Besökarna lämnar kvar logguppgifter, systemet larmar om avvikande användning
- Användarrättigheterna är begränsade, åtkomst endast till information som är väsentlig för användaren
- Öppen tillgång till icke-sekretessbelagd eller säkerhetsklassificerad information

Planläggningsåt gärder

Satu Reisko, DigiFinland Oy
Vad förändras-dagen 29.11.2023

RYHTI Rakennetun
ympäristön
tieto

Vad förändras i planläggningen?

- Planerna utarbetas i ett nationellt interoperabelt datamodellformat
- Planbestämmelsesamlingen förnyas
- Planuppgifter skickas i planlägningsprocessens olika skeden till det nationella datasystemet antingen direkt från kommunens eget system eller via lagringsgränssnittet
- Systemen och programmen uppdateras eller förnyas vid behov
- Serviceavtalen förnyas vid behov
- Vid dataöverföringen mellan kommunsystemen och datasystemet Ryhti används Suomi.fi-serviceportalen som upprätthålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
- En permanent planbeteckning hämtas från det nationella datasystemet
- Statistikuppgifterna fås direkt från datamodellen (förutsätter att statistikuppgifterna i gällande planer kopplas till den geografiska informationen)

Åtgärder om kommunen utarbetar planer samt upprätthåller en geodata- och/eller karttjänst

- Anskaffning av programuppdateringar eller nya program, reservering av resurser för reform
- Deltagande i upphandlingsutbildning
- Förvaltningsstadgan och informationsstyrningsplanen ses över vid behov

- Inläring av upprättande av en plan i datamodellform
- Ibruktagande av nya planbestämmelser
- Inläring av nya programfunktioner eller nya program

- Ändring av system där planuppgifter sparas
- Ibruktagande av Informationsleden

- Avgörande av hur data överförs till Ryhti
- Inläring av att använda Ryhti och den information som finns där

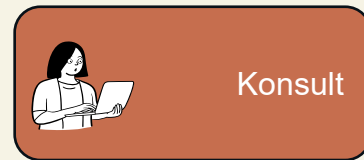
Åtgärder om kommunen utarbetar och köper planer samt upprätthåller en geodata- och/eller karttjänst

- Anskaffning av programuppdateringar eller nya program, reservering av resurser för reform
- Deltagande i upphandlingsutbildning
- Förvaltningsstadgan och informationsstyrningsplanen ses över

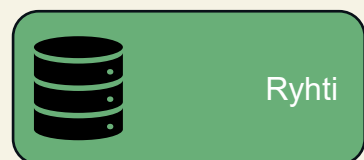
- Inläring av upprättande av en plan i datamodellform
- Ibruktagande av nya planbestämmelser
- Inläring av nya programfunktioner eller nya program

- Ändring av serviceavtal

- Ändring av system där planuppgifter sparas
- Ibruktagande av Informationsleden

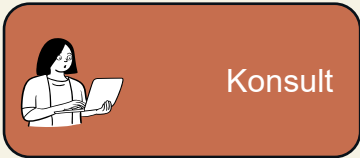

- Avgörande av hur data överförs till Ryhti
- Inläring av att använda Ryhti och den information som finns där

Åtgärder om kommunen köper planer samt en geodata- och/eller karttjänst

- Anskaffning av programuppdateringar eller nya program, reservering av resurser för reform
- Deltagande i upphandlingsutbildning
- Förvaltningsstadgan och informationsstyrningsplanen ses över

- Ändring av serviceavtal

- Ändring av serviceavtal som gäller externa datasystem

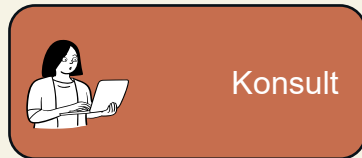

- Avgörande av hur data överförs till Ryhti
- Inläring av att använda Ryhti och den information som finns där

Åtgärder om kommunen köper planer (inte en geodata- och/eller karttjänst)

- Deltagande i upphandlingsutbildning
- Förvaltningsstadgan och informationsstyrningsplanen ses över

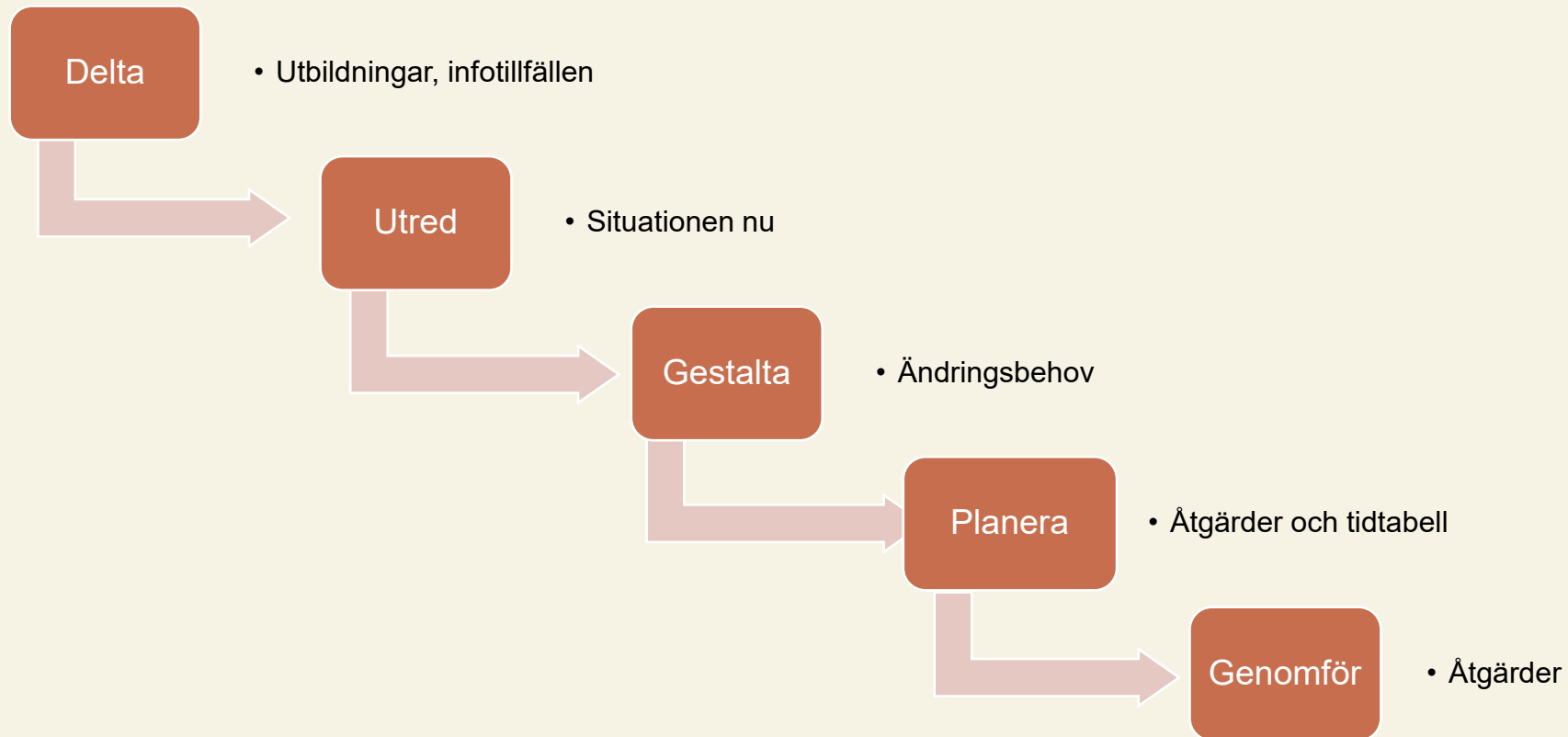

- Ändring av serviceavtal

- Avgörande av hur data överförs till Ryhti
- Inläring av att använda Ryhti och den information som finns där

Sammanfattning av åtgärder

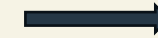

Ersätter datasystemet Ryhti de system som kommunen använder?

- Ryhti-datasystemet ersätter i regel inte kommunernas egna system
- Ryhti-datasystemet är inte ett planeringsprogram
- Kommunen kan själv avgöra om informationen förutom i Ryhti-systemet också publiceras i den egna karttjänsten
- Ofta finns det också annan information i kommunens datasystem än den som lämnas in till Ryhti

Före övergången

Kommunens
planeringsprogr
am

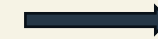

Kommunens
geodata- och/eller

Efter övergången

Kommunens
planeringsprogr
am

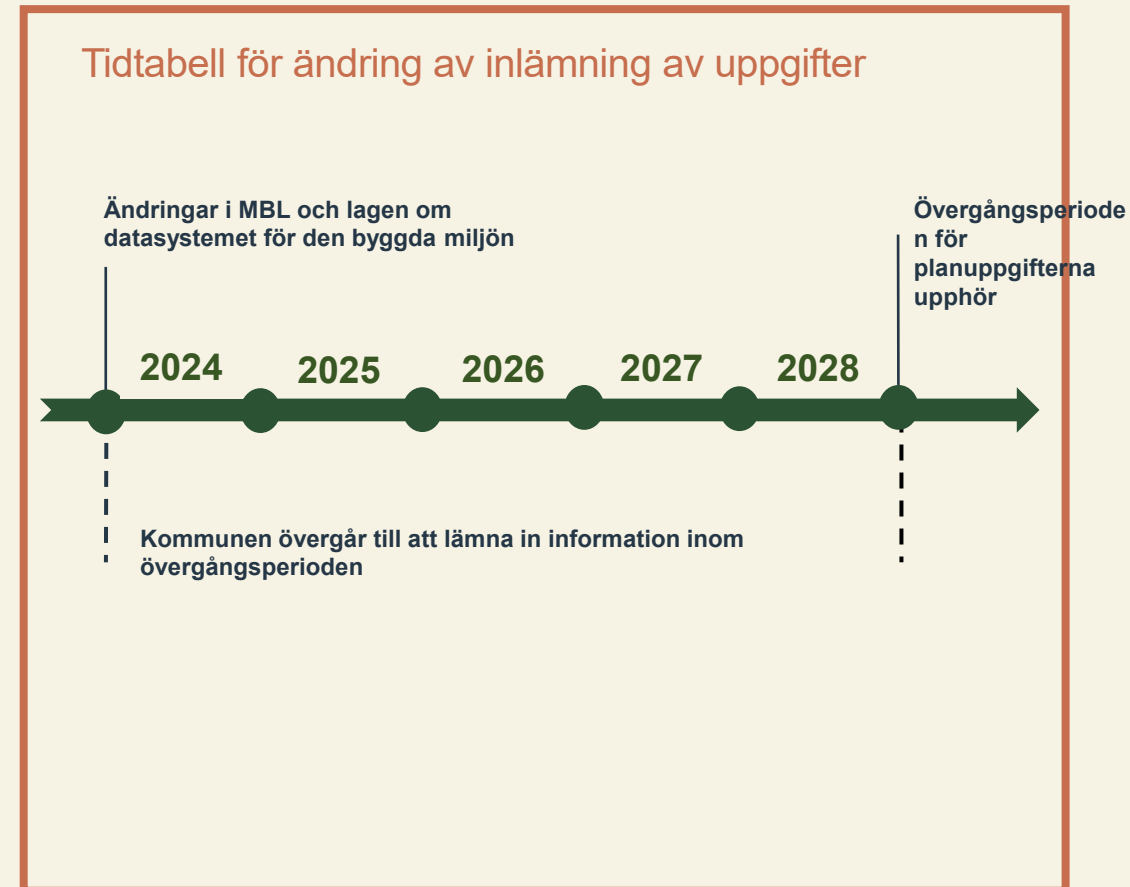

Kommunens
geodata- och/eller

När övergår kommunen till att leverera information till Ryhti?

- Kommunerna övergår till att producera en plan i datamodellform och lämna information till Ryhti-datasystemet inom övergångsperioden
- Övergångsbestämmelse: ”I fråga om utarbetande av en enskild plan eller tomtindelning kan kommunen och landskapsförbundet dock fram till utgången av 2028 tillämpa de bestämmelser som gällde när denna lag trädde i kraft.”
- Från och med början av 2029 ska uppgifterna lämnas i nationellt interoperabel form till Ryhti

Hur stöds kommunerna?

Jemina Suikki miljöministeriet
Satu Reisko DigiFinland Oy
Vad förändras-dagen 29.11.2023

RYHTI Rakennetun
ympäristön
tieto

Ryhti kommunstöd

Miljöministeriet

- Lagstiftning
- Strategisk aktör
- Bibehållande av helhetsbilden och förmedling av Ryhti-projektets vision till partnererna
- Kommunikation och informationsutbyte mellan projektets övriga delar
- Styrning och övervakning
- Växelverkan och kommunikation
- **Understöd och anskaffningar** (datamodellutbildning, understöd för kostnader av engångsnatur)

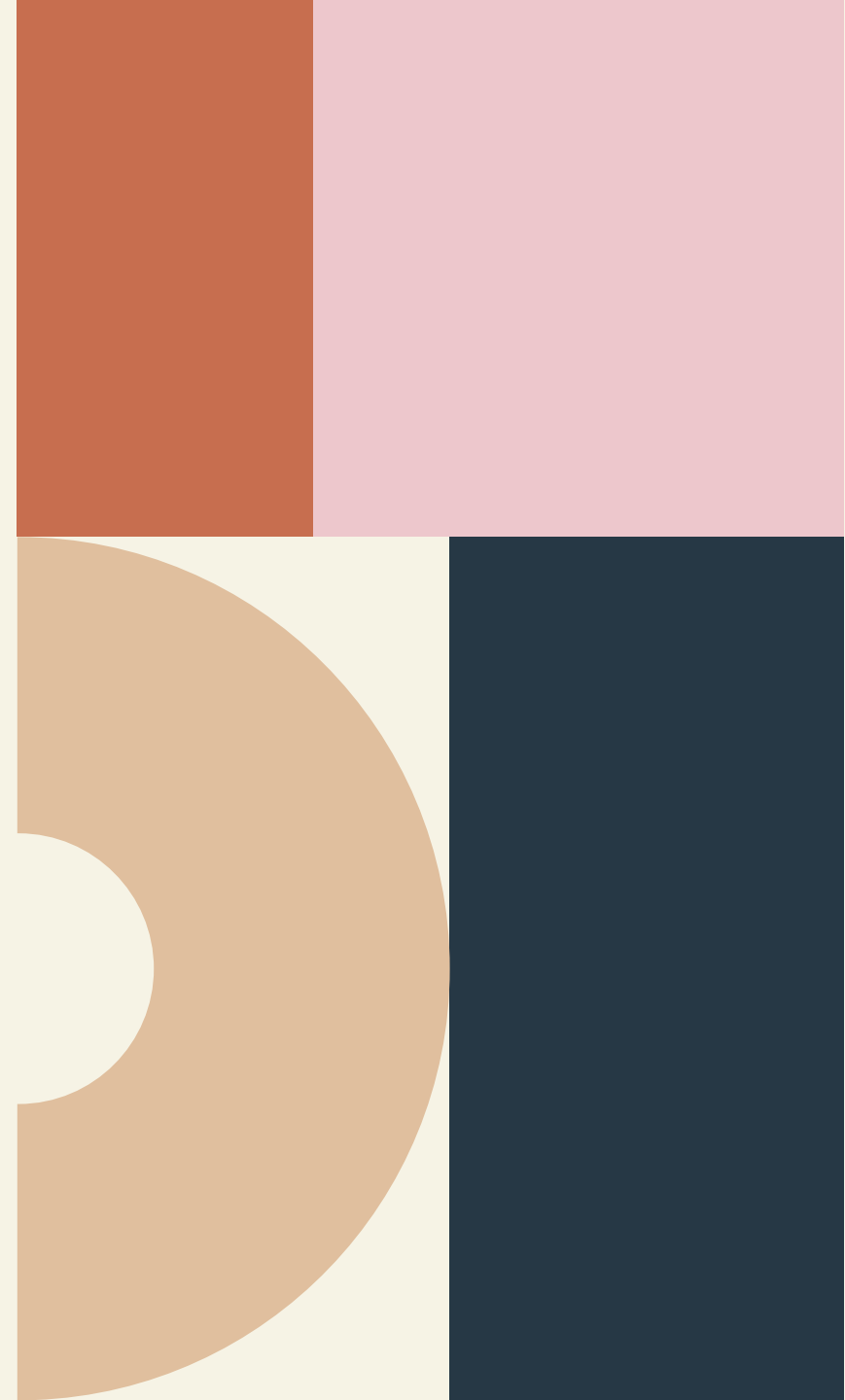
Finlands miljöcentral

- Operativ verksamhet i datasystemutvecklingen
- Växelverkan och kommunikation med kommunerna, landskapen och systemutvecklarna
- Ryhti-systemets **webbplats** och stödtjänster
- **Stöd för ibruktagande av Ryhti-systemet**
- **samttestning**
- Planer i datamodellformat (VOOKA-projektet)

DigiFinland Oy

- Projektet Ryhti-förändringsstöd
- **Verksamhetsstöd 2022–2024** för kommuner och landskapsförbund
- Förändringsstödteamet har fem experter. År 2024 två experter.
- **Koordinering av samttestningen 2023–2024**

Understöd

Finansiering av informationshanteringen för den byggda miljön

- Den första ansökningsomgången riktades till samtestning och gemensam utveckling.
- Understödet uppgick till 2,88 miljoner euro. Den totala summan för de understödda åtgärderna är 2,7 miljoner euro
- Understödet kan användas för:
  - systemändringar och -anskaffningar, datamodelländringar samt produktion av nuvarande och nya uppgifter i datasystemet för den byggda miljön
  - personalresursfördelning för kommunen eller landskapsförbundet
- De kostnader som understöds binds till åtgärder som orsakas av nya skyldigheter i lagstiftningen
- Understöd till fullt belopp och av engångsnatur
- Även andra kommuner och landskapsförbund ska kostnadsfritt ha tillgång till resultaten av den gemensamma utvecklingen

Förutsättningar för beviljande av understöd

- Understöd kan endast sökas av kommuner och landskapsförbund
  - Understöd kan sökas av flera kommuner och landskapsförbund tillsammans
- Grunden för beviljande av understöd är åtgärdernas nödvändighet och ändamålsenlighet, interoperabilitet och digital säkerhet, vilka ska framgå av de sökandes genomförandeplan
- Åtgärderna som understöds ska vara nya (inte vanliga systemuppdateringar), och man får inte tidigare ha fått statligt understöd för dem
- De åtgärder som vidtas grundar sig på genomförandet av de nödvändiga ändringar som de nya digitala skyldigheterna i lagen om datasystemet för den byggda miljön (431/2023), bygglagen (751/2023) och lagen om områdesanvändning (132/1999) orsakar.
- Åtgärderna ska vara nödvändiga och oundvikliga samt rikta sig mot ibruktagandet av datasystemet för den byggda miljön
- Dessutom ska sökanden uppfylla de allmänna kraven för beviljande av statsunderstöd enligt 7 § i statsunderstödslagen

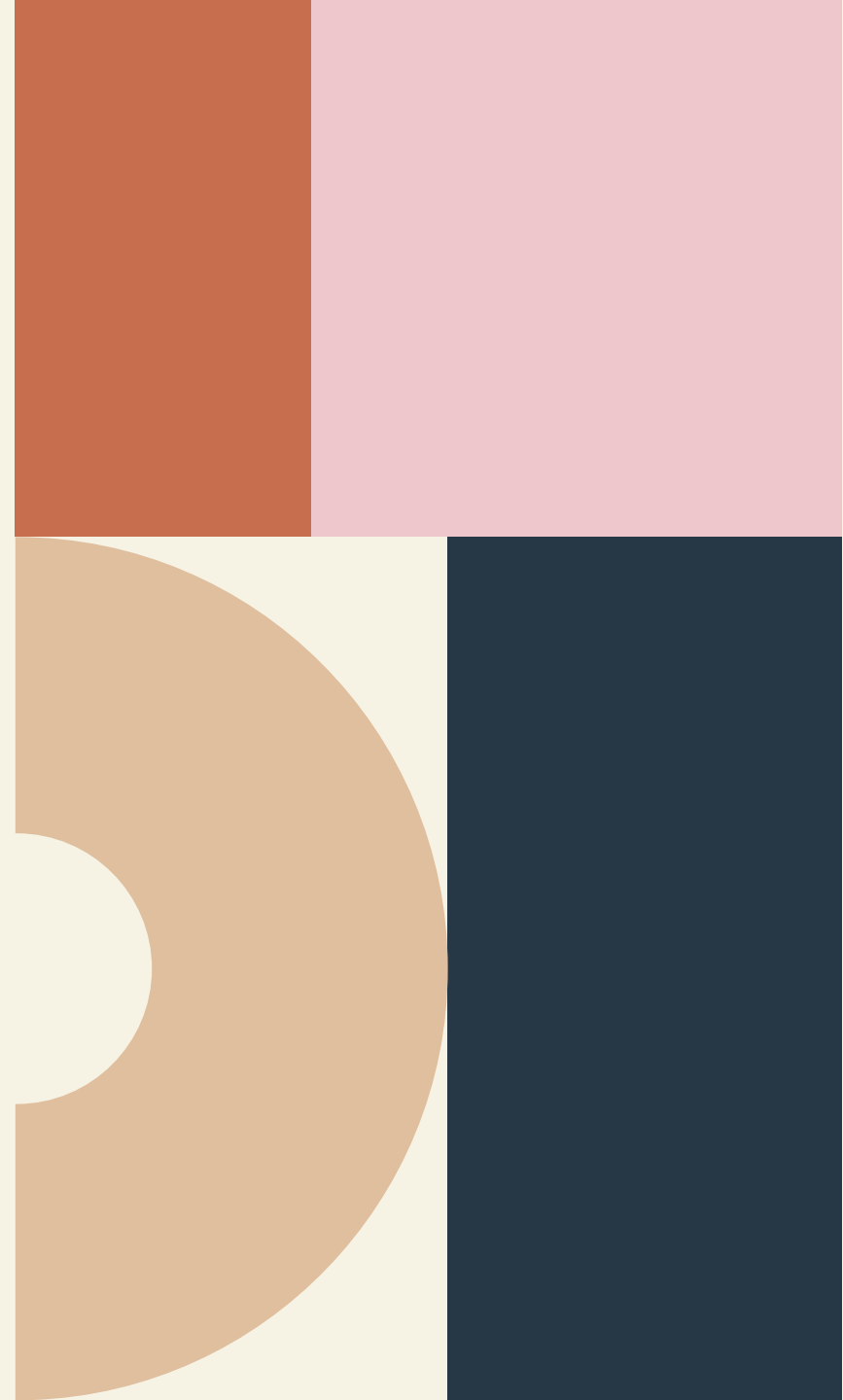
Fördelning av resultat och riksomfattande övergångsmodeller

- Under de första understödsomgångarna understöds åtgärder som främjar den tekniska beredskapen i kommunernas system och program.
  - Kommunerna och landskapsförbunden styr åtgärderna i den gemensamma utvecklingen
  - Resultaten ska delas när kommunerna och landskapsförbunden övergår till att använda datasystemet för den byggda miljön
  - Målet är att de kommuner och landskapsförbund som deltar i samtestningen producerar och levererar information till datasystemet för den byggda miljön enligt den nya lagstiftningen.
- Under samtestningen samlar man in information och erfarenheter från kommunerna och landskapsförbunden för att röja vägen för den riksomfattande övergången för andra kommuner. Kompletterar de kommunspecifika åtgärdsprogrammen i Ryhti-förändringsstödet.
- Verkställandet sker i kommunerna och landskapsförbunden. Ryhti-projektet stöder.

Kommande ansökningsomgångar

- I statens budgetförslag för 2024 föreslås anslag för en reform av kommunernas och landskapsförbundens informationshantering.
- Miljöministeriet öppnar nästa understödsansökan när anslaget har bekräftats. Ansökan om understöd riktas till samma åtgärdsklasser som under den första omgången.
- Fokus ligger fortfarande på gemensam utveckling och ibruktagande.
- Ansökningsanvisningarna och kriterierna bedöms på nytt för nästa omgång.
- Understöd kan endast sökas av kommuner och landskapsförbund.

Ryhti- förändringsstöd

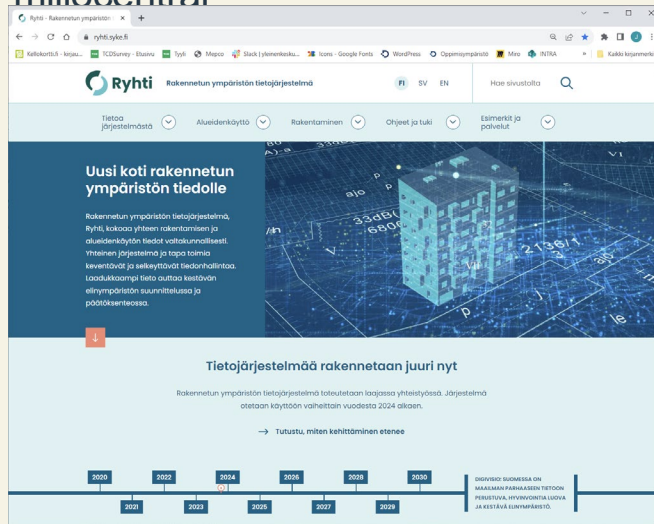

Var får jag mer information?

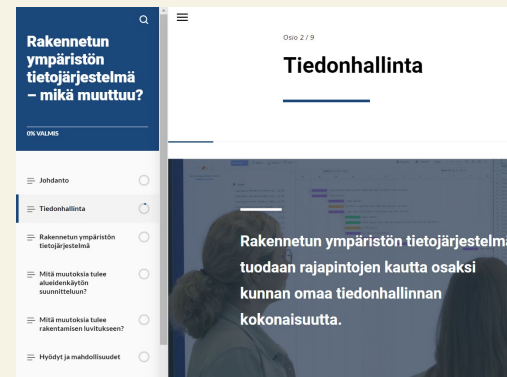
Webbplatsen Ryhti ryhti.syke.fi/sv

- På webbplatsen samlas material, anvisningar och guider om datasystemet för den byggda miljön
- Webbplatsen upprätthålls av Finlands miljöcentral

eOppiva-utbildning

- Avgiftsfri, öppen webbutbildning om den digitala omställningen i den byggda miljön
- Utbildningen som är riktad till kommunerna hjälper till att förbereda sig på de förändringar som det nya datasystemet för den byggda miljön och den nya lagstiftningen medför

Material från förändringsstödet

ryhti.syke.fi/sv

- Inspelningar och presentationer från tidigare evenemang (bl.a. Vad förändras, Nya planbestämmelsesamlingar)
- Inspelningar och presentationer från upphandlingsutbildningar
- Ett infopakett för kommunernas beslutsfattare om Ryhti-projektet och datasystemet Ryhti
- Upphandlingsguide
- Sammanställning av ändringar i datasystemen

Dessutom

- Kommunspecifika åtgärdsprogram (har i regel skickats till kommunerna som besvarat enkäten)

Ryhti Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä

FI SV EN Hae sivustolta

Tietoa järjestelmästä Alueidenkäyttö Rakentaminen Ohjeet ja tuki Esimerkit ja palvelut

Uusi koti rakennetun ympäristön tiedolle

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä, Ryhti, kokoaa yhteen rakentamisen ja alueidenkäytön tiedot valtakunnallisesti. Yhteinen järjestelmä ja tapa toimia keventävät ja selkeyttävät tiedonhallintaa. Laadukkaampi tieto auttaa kestäväen elinympäristön suunnittelussa ja päätöksenteossa.

- Maksuton muutostuki
- Rajapinnat, formaatit ja koordinaatit
- Sanasto
- Tietomallit
- Tukipyyntö ja palaute
- Usein kysytyt kysymykset

Vad får kommunerna 2024

- **Samtestning:** koordinering, ordnande av partnerevenemang, kommunikation, mottagning och förmedling av fel, uppföljning av testningen
- **Åtgärdsprogram** för sökande av understöd utifrån svaren i enkäten om nuläget
- **Aktuella teman för Ryhti-förändringsstödet** enligt behov
- Deltagande i Kommunmarknaden och andra **evenemang**
- **Kommunikation** om aktuella ärenden, bl.a. nyhetsbrev per e-post
- **Kommunfadderverksamhet:** kommunernas gemensamma evenemang, rådgivning

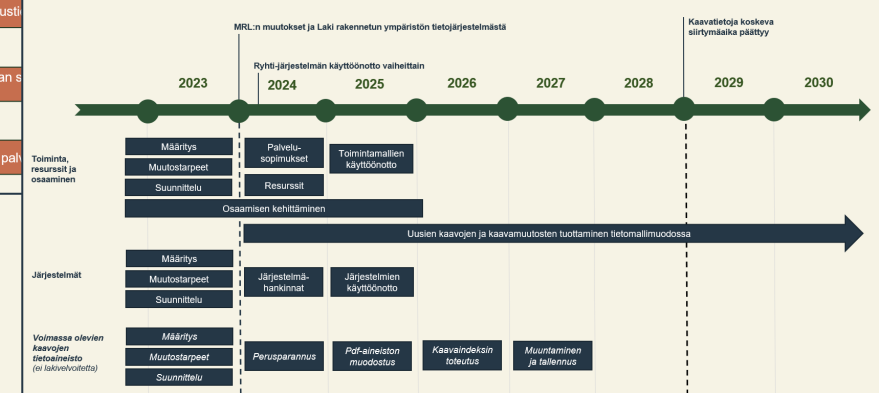
Lakimuutoksiin liittyviä tarpeellisia toimenpiteitä kaavoituksessa

- Kaavoituksen tietomallimuotoisuus > tietoa ja koulutusta uusista vaatimuksista ja tietomallimuotoisen kaavan laatimisesta
- Uusi kaavamääräyskokoelma > koulutusta/perehtymistä
- Prosessien muutos > ratkaistaan miten tieto toimitetaan valtakunnalliseen järjestelmään
- IT-järjestelmien muutokset > muutetaan järjestelmää koskevaa sopimusta ja otetaan käyttöön uudet ominaisuudet
- Palvelusopimusten muuttaminen sopimuksessa
- IT- ja palvelusopimusten muuttaminen
- Tiedon siirto DMS-järjestelmään
- Ryhti-järjestelmän käyttöönotto

Ketä Ryhti-järjestelmän käyttöönotto koskee kaavoituksessa

Muokattava esimerkkiaikataulu

Vi håller kontakt 2024!

Satu Reisko
Projektchef
satu.reisko@digifinland.fi
046 921 0722

Jarmo Pulkkinen
Sakkunnig
jarmo.pulkkinen@digifinland.fi
050 597 3069

Läs mer: ryhti.syke.fi/sv/

Fråga mer: ryhtimuutostuki@digifinland.fi

Mer information:

ryhti.syke.fi

ryhtimuutostuki@digifinland.fi

ym.fi/ryhti
ryhti@gov.fi

ym.fi/yhteentoimivuus
yhteentoimivuus@gov.fi

Tilaa uutiskirje: ym.fi/ryhti

Ympäristöministeriö | Aleksanterinkatu 7, Helsinki
PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi